

DOMOLJUB

Izbaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezno številko se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inzerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 13.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1915.

Leto XXVIII.

Velikanoč leta 1915.

O Vseh svetih nam je mrlo upanje, da se bodo naši vrnili iz bojnih polj za Božič domov. O Božiču smo pokopali up, da se bodo vrnili za Veliko noč. Zdaj, ko je prišel ta veliki praznik, pa zremo s strahom v bodočnost, če se bo morda spoznalo, da nam jih dá jesen, ko se bodo spravljali pridelki z zemlje, obdelane povečini od ženskih in otroških rok.

O Vseh svetih in Božiču smo sicer že čutili nad nami težko usodo petmesečne vojske, toda ne še s tako silo kot pada na nas zdaj spomladi, ko so preštete in pretehtane zaloge naših živil in se pripravljajo vse roke, ki morejo še gibati, da obdelajo zemljo, ta naš up, to našo zmago.

Za te velike praznike nam je naklonila vojskina sreča grenko darilo: najmočnejša avstrijska trdnjava Przemysl, ki je hrabro kljubovala 4 in pol meseca sovražni sili, se je morala udati — lakoti. Doživeli smo prepričanje, da je največja sila nad človekom v boju in miru lakota. Hujša kot največji topovi, silnejša kot ogromne ladje in podmorski čolni, nevarnejša kot granate in šrapneli, da, hujša kot bolezen je ta tovarišica vojske in kuge. Brez grmenja topov, brez sabelj in pušk se ji odpirajo vrata mogočnih trdnjav, mest in dežel; milijonske armade, najmodernejše iznajdbe, najizkušenejša sredstva ne opravijo nič proti nji.

Razumljivo je, da gledamo ravno letošnjo Veliko noč s podvojeno ljubeznijo, pa tudi s podvojeno skrbjo na zemljo, ki čaka pridnih rok, da vržejo vanjo semena. Oklici in lepaki oblasti, članki v časopisih, besede govornikov, vse, vse nas opominja, da more biti le skrbna ljubezen in dobro gojenje zem-

lje v sedanjem času naš rešitelj.

za taka premišljevanja ni časa sedaj, temuč samo eno je potrebno: rešiti, kar se da rešiti s pridnim delom, da nas ne zadene še hujše kot nas je!

Bolj še kot kdaj poprej je v teh resnih hudih časih navezan naš narod sam nase. Iz svoje lastne moči, stoletja obdan od raznih sovražnikov, se je ohranil in ostal v moči, katero je pokazal ravno v tem času tako sijajno. Zato je po vsej pravici poudarno lahko izjavil naš dr. Krek na zadnjem občnem zboru »Zadružne zveze«: To leto je zgodovinsko v povestnici našega naroda, naše domovine in naših zadrug. Ta povestnica bo pričala, da je v tem viharnem letu živel doli na jugu narod zdrav, čil, krepak, razumen, močan sam v sebi, priden in vreden življenja. Morda ga ni naroda, ki bi v teh težkih dneh kljub vsem težavam in žrtvam in vsemu natolcevanju in neopravičenemu blatenju ostal miren in resen, kakor ravno naš narod.

Za nas je gotovo samo eno: če se posreči v ljudstvu ohraniti kreposti, ki so se gojile glede verskega in državnega življenja posebno v zadnjih desetletjih, potem, naj pride karkoli — premaga nas lahko premoč, toda streti nas ne more. Naša moč je vernost vsega slovenskega ljudstva. Oprti na to moč pa smemo upati, da pride tudi za naš narod dan vstajenja v boljše dni. Velikanoč, ki bo ublažila trpljenje Kalvarije, na katero roma slovenski ljud, obložen s križem usode majhnega proletarskega naroda.

To zaupanje izražamo pri pogledu Nanj, katerega britko trpljenje nam je te dni tako živo stopalo pred oči kot morda še nikdar. Od meseca avgusta lanskega leta obhaja naš narod svoj postni čas, svoj misijonski čas, ki pretresa srca žalosti, ki pa postavlja pred naše duševne oči jasno kot še nikdar, vzvišeno podobo Onega, katerega 33letno življenje na zemlji je bila sama dolga vrsta trpljenja zato, da je mogel obhajati vstajenje, s katerim je odrešil človeštvo.

Naj bo tudi nam čas trpljenja po do vstajenja!

Letošnja Velikanoč, ki bo kot še nikdar brez cvečja in petja, naj nas živo spominja, da sledi tudi v življenju narodov, kot v življenju posameznikov, velikemu tednu velika nedelja.

Ne izgubimo tega zaupanja! Ne izgubimo tudi zaupanja v lastno moč, podprto z močjo Njega, ki je dejal o sebi, da je Življenje in Vstajenje!

Kdo je vzrok svetovne vojske?

O vzrokih sedanje strahovite svetovne vojske še vedno pače tu pa tam kaka neresnična in nespametna beseda. Zdaj, ko so vse države objavile izvirne listine, ki se nanašajo na začetek te vojske, bi pač že lahko utihnile nespametne in lažnjive govorice. Naša država je izdala to zbirko, ki se ji zavoljo rdečkastega ovitka pravi »rdeče bukve«. Izšle so tudi v ljudski izdaji in se dobivajo menda po kroni. Naj na tem mestu vsem tistim, katerim je do resnice o tej tako važni reči, imenovane bukve toplo priporočam.

Kakor je znano, je naša vlada po svojem belgrajskem poslaniku, potem ko se je dognalo, da je sarajevskega umora kriva tudi uradna Srbija in da je s tem umorom v najtesnejši zvezi bila agitacija proti naši državi, ki je imela svoj sedež v Belgradu in ki so jo vodili visoki častniki in uradniki ter jo podpirali člani kraljeve rodbine, izročila zapisnik zahtev, katerih izpolnitev bi morala Srbija tekom 48 ur obljubiti.

Najslabotnejša je trditev, da so bile te zahteve prehudе in iz rdečih bukev se čisto natančno izprevidi, da to ni res. Nasproti Srbiji je bilo pač treba odločne besede zato, ker Srbija obljube, ki jo je dala leta 1909, ni držala, pač pa je ob tistem času, ko je izročil avstrijski poslanik srbski vladi imenovane zahteve, naš minister zunanjih reči naročil svojemu poslaniku v Petrogradu, v Londonu in v Parizu, naj pojasni, da so te zahteve popolnoma opravičene in da ne obsegajo ničesar, kar bi Srbija sprejeti ne mogla. Odločno pravi naša vlada, da neče nobenega kosa Srbije dobiti pod svojo oblast, da torej neče srbske zemlje, srbske dežele glede na njen obseg prav nič zmanjšati; obenem tudi zagotavlja, da hoče vse stvari, pri katerih zahteva, da se srbska vlada res uda, v prijazenem duhu ž njo vred izpeljati. Prav za prav so se izpodtikali najbolj nad tisto zahtevo, v kateri je bilo rečeno, da se mora dovoliti avstrijski vladi, da ima svoje policijske zastopnike v Srbiji, ki imajo pravico zasledovati tajno protiaustrijsko agitacijo. Toda tudi v tem oziru je dal naš minister ruskemu ministru, ki se je posebno hudoval radi tega, popolnoma zadostna pojasnila. Po tistem zgledu, tako je bil namen naše vlade, po katerem imajo Rusi svoje policijske zastopnike v Parizu, ki s skupno policijo nadzirajo ruske anarhiste, bi tudi v zvezi z belgrajsko policijo sodelovali policijski uradniki naše države. Iz rdečih bukev je jasno, da ni niti ruski minister mogel reči, da bi bila kaka naša zahteva nasproti Srbiji neopravičena. In vendar je buknila ta krvava vojska; hoteli so jo pač imeti.

Najbolj žalostno nas zadene iz rdečih bukev tista čudovita dobrodušnost in nevednost, ki se kaže iz naročil na-

še vlade londonskemu poslaniku, kako naj naš poslanik angleškemu ministru Greju razloži zahteve, ki jih je država Srbiji stavila. V dotičnem brzobjavnem naročilu beremo namreč, da naš minister misli, da bo Grej najbolj in najhitreje razumel, da nima Srbija prav. In takrat je bilo med Rusijo, Francijo in Anglijo že vse narejeno. Natančno je Grej vedel že takrat, kako se bo cela stvar zasukala, da bo zadivjala vojska, katere vihar še vedno neoslabljeno divja do mala po vseh delih sveta.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je poročevalcu turinške »Stampe« rekli: Če natančno in popolnoma presodim sedanji položaj Italije in Avstrije, tedaj imam trdno upanje, da se bo vse mirno in prijateljsko rešilo. Na vsak način seveda želim, da bo sporazum stalen. Medsebojne življenjske koristi zahtevajo pristranskega prijateljstva in plodovitega sporazuma. Tisza je ovrgele govorice v slabem notranjem položaju, kar potrjujejo dejstva sama. — Cesar je zaslišal 25. m. m. zunanjega ministra v dolgi avdienci. — Cesarski namestnik na Češkem grof Thun je odstopil. Pravijo, da radi očesne bolezni. Njegov namestnik bo dosedanji namestnik v Slezijski.

Nemčija. V nemškem državnem zboru sta soc. demokratična poslanca Ledebur in Scheidemann napravila precej vznemirjenja, ker sta kritikovala razne vojaške odredbe. Zbornica se je odgodila do 18. maja. — Soc. dem. poslanec Liebknecht, ki je že večkrat v zbornici nastopal drugače kot njegov tovariš v stranki, in ni tudi glasoval za vojaške kredite, je bil poklican kot črnovojnik v vojaško službo. —

Vatikan. V soboto 20. pr. m., kakor smo poročali je umrl v Rimu po dolgi bolezni 83letni kardinal Antonio Agliardi. Njegovo ime se je slišalo ob zadnji papeževi volitvi, bolj pa je znan po svojem delovanju v Avstriji. Pokojni kardinal je leta 1892. prišel kot nuncij na Dunaj, kjer je bil glavna opora ranjkemu dr. Luegru, ki je ravnokar začel razširjati krščansko-socialna načela. Pokojni kardinal je bil odločen mož in je ognjevito branil pravice in koristi sv. Cerkve. Ni se strašil krika, da se umešava v notranje zadeve, ko je kot dunajski nuncij govoril in navduševal ogrske katoličane proti civilnemu zakonu. Njegov nastop je povzročil padeč zunanjega ministra Kalnokyja. Pokojni kardinal je imel veliko ljubezen do Avstrije.

Italija. Prefekt v Vincenci je v nekem govoru izvajal, da se mora poskribeti za izseljence, ki so se vrnili domov. Samo v provinci Vicenca jih je nad 31.000 izročeni najhujši bedi. Vlada je nakazala 200.000 lir, a preskribeti se jim mora tudi delo. Na Benečanskem se vrše vsak dan izgredi.

Zenske plenijo, ker so lačne. — Zadnje dni so se obnovili težki nemiri v Benetkah. Na tisoče brezposelnih, med njimi veliko žensk, je drlo po ulicah in kričalo: »Proč z vojsko! Dela in kruha hočemo! Demonstranti so prisilili tiste, ki so še delali, da so morali pričeti stavkati. Zapreti so morali skoraj vse trgovine, ker se ljudje niso bali vojakov in so s kamni ranili 16 vojakov in karabinierov. Položaj v Benetkah je nevaren. — Pri nedeljskih nadomestnih volitvah v Bologni je bil izvoljen s 14.267 glasovi nevtralistični socialist Brunelli proti liberalcu Marchescalciju, ki je dobil 5946 glasov. V Montecchio, provinca Reggio Emilia, je dobil nevtralistični socialist Zibordi 6269 glasov, nevtralistični kmečki kandidat pa 4671 glasov. — Francosko časopisje poroča iz Rima: Železniška ministrstva Nemčije, Avstro-Ogrske in Italije so se posvetovala, kako naj se ugodno rešijo prevozne ovire. Pariško časopisje pristavlja poročilo, da utrjuje vtis, da ostane Italija nevtralna.

Francija. Francoski general Pau, ki se je mudil zadnji čas na Ruskem, se vrne nazaj v Francijo. — Neka Francozinja, ki je odpotovala v inozemstvo, opisuje razmere v Franciji tako-le: Cela severna Francija je opustošena, a tudi v ostali Franciji počiva vsa trgovina in promet. Trgovine niso vse odprte; tudi cerkve so slabo obiskane. Vsa Francija je zelo pobita. — Belgijski kralj Albert je došel 18. pr. m. za en dan v Pariz, ker se je posvetoval z vodilnimi državniki. Zvečer se je vrnil v Havre.

Anglija. Dne 19. pr. m. so angleški vojni stroški prekoračili 10 tisoč milijonov frankov. — Admiraliteta poroča: Od 10. do 17. pr. m. so nemški podmorski čolni torpedirali in potopili 10 angleških ladij (22.825 ton). Tri torpedirane ladje so se še pripeljale v pristanišče. Odpeljalo in pripeljalo se je v razna pristanišča 1509 ladij. Odkar divja vojska, je bilo uničenih 96 angleških trgovskih ladij in sicer so jih uničile 54 križarke, 12 podkopi, 30 podmorski čolni. Ribiške ladje niso vštete. — Mornarji v Aleksandrovem pristanišču v Newportu stavkajo, ker so odklonili povišanje plač. Več ladij zato ni moglo odpluti na morje. — Štrajk pristaniških delavcev je končan. Pristaniške oblasti in strokovna društva so sklenili dogovor o vojni dokladi. V pristanišču bodo kmalu zopet nastopile normalne razmere.

Rusija. Car je odobril sklep ministrskega sveta, da se vojni ujetniki porabijo za poljska dela. Poseben carjev ukaz daje zemstvom; pokrajinskim zastopstvom pravico, da v prvi vrsti za delo na polju določijo ujetnike nemške in nemažarske narodnosti in jim po odbitku za hrano plačajo primerno dnino. — Listi poročajo, da so po izjavi finančnega ministra v ruskem senatu znašali ruski vojni stroški do 1. marca 10 milijard rubljev. — Iz Petrograda se 22. pr. m. brzobjavlja: Rusija namerava uvesti monopol čaja, vžiga-

lic in petroleja in obdavičiti električen tok, izvzemši tok namenjen tvornicam. — »Nowoje Wremja« piše: V gosto obljudem kraju Slawiansk, postaja železniške proge Petrograd—Moskva, je izbruhnil legar. Epidemijo so provzročili odtoki iz bolnišnice v Carjevem Selu, ki okužujejo vode v Petrogradu.

Srbija. Angleška vlada namerava prisiliti Grčijo, da dovoli prevoz francoskih in angleških čet skozi Grčijo. — Angleški general Paget se je pripeljal v soboto v Niš, kjer ga je sprejel s srbskimi generali Pasič. Angleški general je izročil srbskemu kralju in prestolonasledniku visoke redove, ki jih je podelil angleški kralj. — Srbsko naučno ministrstvo je prekinilo pouk v vseh ljudskih šolah. Učitelji in učiteljice pa morajo streči bolnikom. — Londonski dopisnik »National Tiden« poroča o razgovoru z znanim »kraljem čaja« Liptonom, ki je z neko četo rdečega križa prepotoval Srbijo. Epidemije v deželi strašno gospodarijo. V Nišu umre vsak dan med 100.000 ljudmi 300. Bolniki leže v bolnišnicah na golih deskah brez blazin in brez odej. Zdravniki se žrtvujejo do smrti. V bolnišnicah leže le moški, ženske poginjajo bedno brez vsake pomoči v hišah. Če se hitro ne pomaga, mora polovica srbskega prebivalstva umreti. — List »Reichspost« poroča iz Sofije: »Tukajšnji rusofilni organ »Mir« trdi, da je notranji položaj v Srbiji zelo kritičen; med Pasičevo vlado, ki se opira na skupščino, in pa med prestolonaslednikom, ki se naslanja na armado, vlada odkrit boj. Prestolonaslednik je hotel večkrat kršiti ustavo, kar so spošno grajali. Na Pasičevo zahtevo je kralj poizkusil svojemu sinu regentstvo odvzeti in tozadevna proklamacija na srbsko ljudstvo je bila že pripravljena. Glavni vojaški stan se je pa temu uprl in zagrozil, da bodo zaprti vsi, ki hočejo ovirati prestolonaslednika na vladni. Pasičevo stališče je vedno težavnejše deloma vsled nezadovoljnosti ljudstva z vojsko, deloma zaradi upornosti prestolonaslednikove. Živila v vseh mestih in vaseh so zasegli za armado, in dogodilo se je že več revolt. Srbija ima sedaj armado 150.000 mož, ki so strogo ločeni od ostalega prebivalstva. Odgovornost za te vesti prepuščamo »Miru«, oziroma »Reichsposti«. — Politična korespondenca poroča, da so se posamezne srbske čete uprle.

Bolgarija. Min. predsednik Radoslavov je ob zasebnem sestanku državnoborske večine izjavil, da namerava Bolgarija vztrajati s čakalno politiko do tistega trenutka, ko bi zahtevale korigirane države novo politiko. Govorice o izpremembah v ministrstvu so izmišljene. — »Grazer Tagespost« poroča iz Rima: Navadno zanesljiva poročevalska »Agenzia« javlja, da je Turčija ponudila Bolgariji za zagotovitev prijateljske nevtiralitete ozemlje do črte Enos-Midija. — »Corriere della Sera« je iz Sofije prejel enako poročilo, vendar s pristavkom, da ostane Odrin, grobišče sultanov, turški. — »Messagero«

priznava, da želi Turčija v tej smeri sporazuma z Italijo, vendar se bodo, tako meni list, turška prizadevanja razbila ob diplomaciji trosporazuma, če bo Rusija v Črnem morju odločno nastopila. — Listi poročajo, da je angleški general Paget v Sofiji priredil slavnostni obed, katerega so se udeležili ministrski predsednik Radoslavov, dvorni maršal general Savov, načelnik generalnega štaba Fičev, poslaniki Angleške, Francoske in Ruske. Po obedu je bil general Paget v daljši avdienci pri kralju. — Bolgarija je odklonila ponudbo, da se ji zagotovi mejna črta Enos-Midija, če dovoli izkrcanje dveh ruskih armadnih zborov pri Burgasu, da bi šla skozi Tracijo proti Carigradu. Bolgarija je pripravljena, da z orožjem brani svojo nevtiralnost.

Nizozemska. List »Nieuwe van den Da« objavlja pismo nizozemskega zunanjega ministra dr. Laudona, v katerem odgovarja na vlogo, ki jo je podpisalo na tisoče oseb, v kateri se prosi kraljico, naj posreduje za mir. Minister je odgovoril: Vi in veliko drugih je naslovalo na kraljico adresu, v kateri se prosi, naj ponudi vladam vojskujočih se držav svoje posredovanje, da se sklene premirje v ta namen, da bi zborovala mirovna konferenca ali da bi razpravljali o korakih, da se doseže hitro mir. Na to adresu, ki mi jo je izročila kraljica, vas obveščam, da se vlada popolnoma strinja s čuvstvi, ki jih izraža adresa in da goreče želi ob primernem času, kolikor ji bo mogoče, delovati v korist miru in složnemu sodelovanju narodov.

Švica. Zavezniki se trudijo, da bi izpodrinili avstrijsko in pa nemško trgovino v Švici. Angleški konzulati so dobili posebne trgovske zastopnike, francosko in rusko poslanstvo pa posebnega trgovskega atašeja. —

Belgija. Ameriški milijarder Rockefeller je ameriški družbi »Relief Commission for Belgia« za vso nadaljnjo vojno dobo zagotovil mesečni prispevek po pet milijonov frankov.

Amerika. Iz Londona se poroča dne 20. pr. m.: Poročila iz Amerike o izvojni prepovedi za vojni material so neresnična. Pač pa se je sprejela postava, ki prepoveduje odpošiljanje premoga in drugih potrebščin iz ameriških luk na ladnjah vojujočih se držav. — Za velikonočne praznike je naznanjenih nad 10 tisoč ljudskih shodov Nemcev in Ircev, da protestirajo proti zavlačilni politiki Wilsona napram Angleški.

Svetovna vojska.

VOJSKA Z RUSI.

Przemysl.

Zdravje v Przemyslu je bilo do zadnjega časa izvrstno. V zadnjih tednih pa so se začele polniti bolnišnice po ljudeh, ki so zboleli vsled lakote. Tako se je zgodilo, da je končno ležal vsak drugi mož v bolnišnici.

V četrtek pred sv. Jožefom je dobil vsak mož od zadnjih konzerv po dve. Drugi dan pa so poizkusili zadnji, brezuspešni izpad. Tiste zadnje konzerve so bile za mnoge izstradane vojake preveč. Prehitro so jih povžili in zato je marsikdo umrl, mnogo jih je pa oblolelo. Po izpadu v petek so Rusi dve nači silovito napadali. Rusi so mislili, da jim bo lahkota prodreti, toda vedno so bili potisnjeni nazaj.

V noči od nedelje na ponedeljek ob 4. uri zjutraj so začeli Rusi zopet silovito napadati. Takrat pa so se začeli drug za drugim dvigati iz utrdb mogočni plameni proti nebu. Rusi so bili presenečeni in so ustavili napade, samo ogenj artiljerije se je še nadaljeval. Tako so začeli naši razstreljevati utrdbo za utrdbo. Iz praznih skladišč pa se je dvigal ogenj. Prebivalci Przemysla so se zbrali na najvišjem mestu okrog grada na tatarskem hribu in so trepetajočih src opazovali strašni prizor. —

Na prostoru za zrakoplove sta se nahajala samo dva zrakoplova. Rusi so obmetovali ta prostor s šrapneli. Takrat pa sta se dvignila oba zrako-

Branitelj Przemysla general Kusmanek.

plova sredi sovražnega ognja v zrak. Eden je zginil proti Krakovu, drugi pa v smeri proti Karpatom. Tisoč oči jim je sledilo.

Zrakoplovca sta gledala pod seboj strašno sliko: Vsepovsod iz trdnjave so se dvigali plameni, neki 30-5 cm top se je razletel na drobne kose. Vojaki so razbili svoje puške, da bi niti teh ne dobil sovražnik.

Nič kruha, nič moke, nič sočivja ni bilo več v trdnjavi. Tudi zadnje konzerve so bile porabljene. Samo še nekaj konj in ovsja je ostalo. Konje so pobili in razdelili meso med ljudi, da bi imeli tisti kaj jesti do tistega časa, da jim bodo dali Rusi hrane. Oves so zmleli in ga tudi porazdelili med ljudi.

Poveljniku trdnjave so prinesli zadnjo nedeljo pečenega goloba-pismo noša. Družega razven konjskega mesa mu niso imeli dati. Poveljnik je pa poslal pečenega goloba nekemu ranjencu v bolnišnico. Tudi on je stradal z drugimi.

Po predaji trdnjave so izkazali ruski vojaki poveljniku Przemysla in nje-

govim častnikom vse časti. Ruski častniki so kazali največje občudovanje za pogum in hrabrost posadke.

Ko je hotel poveljnik pl. Kusmanek, kakor je to pri predaji trdnjave naveda, oddati svojo sabljo sovražniku, se mu je reklo: Gospod general, pol leta ste se hrabro upirali naši premoči. Rusija želi, da ohranite svoj meč. Bili ste hraber in viteški sovražnik.

Neki ruski poveljnik regimenta, ki se nahaja v našem ujetništvu, je že pred dnevi izjavil: Mi vemo, da so dnevi Przemysla šteti. Przemysl se bojuje proti mnogo močnejšemu sovražniku nego smo mi. La k o t a je oblegovalni top najtežjega kalibra. Junaki Przemysla bodo primorani pred tem sovražnikom odložiti orožje. V našem častniškem zboru prevladuje mnenje, da se mora v ujetništvu s hrabrimi branilci kar najbolj skrbno postopati. Od najvišjega častnika do preprostega moža se bo lahko vsak preprital, da znajo Rusi ceniti prave junake.

Ves svet je poln občudovanja za junaško posadko Przemysla. Tudi nam sovražno časopisje ne more tega prikriti. Časopisje nevtralnih držav piše najlaskavejše besede hvale in slave. N. pr. laško časopisje: V listu »Popolo Romano« piše generalni lajtnant Bompiani, da bo je junaštvo branilcev Przemysla, katero so pokazali v bojih in prenašanje strašnega pomanjkanja v zgodovini vojske vseh dežel in vseh časov ohranjen v najčastnejšem spominu. — List »Tribuna« piše, da kaže Przemysl, da trdnjava še ni izgubila svojega pomena, ako se jih hrabro in vztrajno brani. — List »Idea« pravi, da je ohranila posadka Przemysla do zadnjega trenutka svojo vojaško moč in odložila orožje ne pred sovražnikom, temveč pred višjimi silami.

Svícarsko časopisje piše, da več kot je storila trdnjava Przemysl, se ne more od nobene trdnjave zahtevati. Hrabri posadki in njenemu poveljniku ne more noben vojak odreči priznanja.

Kakor vemo, je mogla posadka trdnjave Przemysl občevati s svetom samo potom zrakoplovov, ki so odnašali pošto in tudi marsikateri slovenski rodbini prinesli pozdrave od očeta, sina ali brata iz trdnjave. Kakor se zdaj zve, je bilo tekom zadnjega obleganja uničenih 12 zrakoplovov. Sedem zrakoplovcev je bilo mrtvih ali pa ujetih.

URADNI PODATEKI O PRZEMYSLU.

Posadka štela skupno 117.000 mož. — Topov je bilo 1050. — Pri zadnjem izpadu dne 19. t. m. smo izgubili 10.000 mož.

Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: V nasprotju k ruskim poročilom o padcu Przemysla pribijemo naslednje podatke:

Razvaline Przemysla so bile na polvele brez poziva in pogajanj s sovražnikom po že davno in temeljito pripravljenu porušenju vsega vojnega materiala prepuščene sovražniku. Stanje osebja je zadnji teden obleganja znašalo:

44.000 mož pehote in topništva, po 2 tretjini črnovojniških čet, od tega je odšteli 10.000 mož izgub ob priliki zadnjega izpada 19. marca, 45.000 mož na podlagi zakona o vojnih dajstvih vpo-klicanih in v vojaški oskrbi se nahajajočih delavcev, voznikov, konjskih hlapcev, nadalje železniškega in brzojavnega osebja; končno 28.000 mož bolnih in ranjenih v bolniški oskrbi. Trdnjava je bila v splošnem oborožena s 1050 topovi, od tega glavni del popolnoma zastaranih vzorcev iz leta 1861 in 1875, kateri so bili tudi uravčasno razstreljeni. Zadnji ruski napadi v noči od 21. do 22. marca so bili odbiti, ker so bili topovi večinoma že razstreljeni, s pehoto in strojnimi puškami, kakor tudi z nekaterimi še ne razstreljenimi topovi vzorca leta 1861.

Pogled na Przemysl.

Po teh uradnih podatkih je bilo tedaj v Przemyslu zadnji teden obleganja skupaj 117.000 mož, ki so bili v vojaški preskrbi. K temu je treba seveda še prišteti civilno prebivalstvo, katerega pa gotovo ni bilo posebno veliko. Ako odštejemo 10.000 izgub ob zadnjem izpadu, dobimo, da je prišlo v rusko ujetništvo 107.000 mož, med temi 45.000 delavcev, voznikov itd. ter 28.000 bolnih, oziroma ranjenih.

O padcu Przemysla piše dunajska »Information«: Največji dogodek zadnjega časa je padec Przemysla. Nespametno bi bilo, če bi hoteli podcenjevati njegov politični in vojaški pomen. Samo otroci smejo kaj tacega, možje pa morajo imeti pogum, da gledajo resnici v oči. Treba si je pa tudi misliti, da se mora to prenesti in da so take nesreče v vojski neizogibne. Ne omalovaževati tega, kar se je zgodilo, pa tudi ne izgubiti glave, pač si mirno in

trezno zabeleževati pridobitve in izgube, to je edino pametno.

List »N. Wiener Tagblatt« objavlja celo vrsto dopisnic in pisem hrabrih borilcev iz Przemysla, od katerih je nekatere prinesel letalec, ki je zadnjo noč, preden se je uničila trdnjava, zapustil Przemysl. Iz vseh pisem se vidi, kako velika telesna pomanjkanja je posadka junaško prenašala, dokler niso bile povžite vse zaloge. Tragično vpliva zagotovilo, da bi se trdnjava v nasprotnem slučaju držala lahko leta. Skoro vsa pisma pozivajo svojce, naj nikar več ne pišejo, ker se bo položaj posadke kmalu izpremenil. Pisma vsebujejo izpopolnilna poročila vojnih poročevalcev o zadnjih urah pred odjetom iz Przemysla. Po teh poročilih je bila že polovica posadke za službo nesposobna. Kljub temu so bili ruski naskoki, ki so sledili izpadu dne 19. marca, z zadnjo možjo popolnoma odbiti.

Zadnja poročila pravijo, da ni res, da bi pri izpadu iz Przemysla padlo

10.000 naših, temveč, da je bilo mrtvih samo nekaj sto mož, vsi drugi pa da so ujeti. Število ujetnikov znaša 117 tisoč mož. Poveljnika trdnjave generala pl. Kusmaneka so prepeljali v Kijev. Njemu in častnikom so pustili, da so sablje obdržali.

VOJSKA Z ANGLEŽI.

V zadnjem času je postalo tudi v tej čudni vojski nekoliko bolj živahno. Glasom angleških poročil je bila potopljenih cela vrsta trgovskih ladij, mnogih jih pa pogrešajo. Angleška vlada je ukazala časopisju, da v prihodnje ne sme o izgubah angleških ladij nič družega poročati kakor to, kar stoji v uradnih poročilih. Vsled tega bomo o boju podmorskih čolnov v prihodnje najbrže še manj zvedeli kakor smo doslej. Angleži so s številko izgubljenih ladij v zadnjem času še nekoliko poskočili. Sedaj že sami priznavajo, da so izgubili 175 ladij.

Razmerje med Anglijo in Ameriko je ostalo isto kot je bilo. Kakor kaže bo ostalo glede blokade Nemčije po angleških ladjah samo pri papirnatih protestih od strani Amerike, ki dela v sedanji svetovni vojski dobre kupčije zraven pa dere delavstvo, kar pričajo risma, ki prihajajo iz Amerike.

VOJSKA Z FRANCOZI.

V Alzaciji med Mühlhausnom in nizaskim mestecem Münstrom so si Nemci po dolgih in težkih bojih priborili boljše postojanke. Skoraj 14 dni so se vršili boji za takoimenovani Reichsackerkopf, višino od 1000 m in za sosedne višine. Višino Reichsackerkopf so zasedli Francozi že začetkom vojske in jo dobro utrdili. Zasedli pa so jo s svojimi najboljšimi četami z alpinci. Ta višina je bila vedno Nemcem v nevarnosti, zato so si Nemci mnogo prizadevali jo dobiti v svojo posest. Bilo je to težko delo, v malem podobno boju v Karpatih. Po dolgem času se je vendarle posrečilo to višino iztrgati Francozom. Na obeh straneh so bile izgube velike.

V Argonih in v Kampaniji je postalo v zadnjem času mirnejše. S tem ni rečeno, da je boj ponehal temveč samo tako hud ni kot je bil v zadnjem času, ko so Francozi napadali zlasti pri Le Mesnilu in Nemci pri Soisonu. Zadnjič smo poročali, da so si Angleži osvojili kraj New Chapelle. Sedaj se pa glasi poročilo, da se je Nemcem posrečilo en del tega kraja zopet osvojiti. Pravtako so naznanili Angleži, da so si osvojili kraj St. Eloi. Po dvadnevem boju pa se je Nemcem posrečilo pridobiti višine krog tega kraja. Po poročilih angleških časopisov so bile angleške izgube zelo velike. 200 njih častnikov je padlo, 300 jih je pa težko ranjenih. Mož pa je padlo do 20.000. Tudi pri kraju New Chapelle so izgube zelo velike, tamkaj so tudi Nemci izgubili 6000 mož.

Neki francoski zrakoplovec je letel čez nemško ozemlje in metal bombe. Nemci so to s tem povrnili, da so njih zrakoplovi metali bombe nad mesti Pariz, Calais i. dr.

TURŠKA VOJSKA.

Dan 18. marca je bil vroč dan. Ta dan so angleške in francoske ladje poizkusile prodreti skozi Dardanele. Ze par dni prej je poizkusila križarka »Amethyst« se prebiti skozi. Ni pa prišla daleč, ker je bila težko zadeta in primorana se vrniti. Tako proti 10. dopoldanski uri dne 18. marca se je prikazalo v notranjih Dardanelah 16 velikih bojnih ladij ter so pričele strašno obstreljevati dardanele utrdbe na desnem in levem bregu. Turki so odgovarjali tako, da je bilo nebo od obestranskega obstreljevanja popolnoma zastrto dima. Toča najtežjih topovskih krogel je padala na obeh straneh. Najprvo so se udeleževale boja angleške ladje »Kraljica Elizabeta«, »Infexible«, »Agamemnon«, in »Lord Nelson«. Te ladje so obstreljevale forta Kilid Bahr

in Čanak. Ladji »Triumph« in »Prince Jurij« pa ste obstreljevali fort Dardanos. Proti 12. uri pa se je pripeljalo francosko brodovje, obstoječe iz ladij »Suffren«, »Gaulois«, »Charlemagne« in »Bouvet«. Tudi te ladje so začele obstreljevati forte. Forta Kilid Bahr in Sramezich sta močno odgovarjala. Vse ladje so bile večkrat zadete. Ob 1. uri so vsi forti ustavili obstreljevanje. Ladji »Vegeance« in »Majestic« sta prišli za njimi, da bi nadomestili šest bojnih ladij v morski ožini. Ko je francosko brodovje obstreljevalo forte, je zadela ladja »Bouvet« na mino in se potopila v treh minutah. Ob 2 uri 36 min. so začele ladje zopet obstreljevati forte, iz katerih se je zopet otvoril ogenj. Ob 4. uri 9 min. je zapustila ladja »Irresistible« bojno polje, močno nagnjena na stran. Ob 5. uri 30 min. se je potopila. Ob 6. uri 5. min. ji je sledila v morskobrezno ladja »Ocean«. Skoraj vsa posadka je bila rešena. Ladja »Gaulois« je bila močno poškodovana, ladjo »Infexible« je zadela granata v prednji del. Poročila pravijo, da se je potopila tudi ladja »Afrika« in neki torpedni čoln. To so težke, milijonske izgube, toda tudi vrednost za katero se je vršil boj je milijonska. Ako se podjetje posreči, bodo izgubljene milijonske vrednosti dobro naložene, ako pa ne, bo angleška pomorska moč znatno oslABLJENA.

Angleži in Francozi vidijo, da se jim bo težko posrečilo s samimi ladjami vzeti Dardanele in Carigrad. Zato poskušajo na vso moč, da bi s suhega prodrli proti Carigradu. Turki imajo baje krog Carigrada zbrano moč 500 tisoč mož. Da bi imeli dobro opirališče za čete, vojni material in druge potrebščine, so Francozi in Angleži, ne da bi kaj vprašali, zasedli otok Lemnos, katerega so Grki vzeli Turkom pred dve-ma leti. Grki s tem seveda niso posebno zadovoljni.

Iz drugih bojišč ni nič posebnega poročati.

Na Kavkazu in v severni Perziji so brezdvomno Rusi na boljšem kot Turki. Od sueškega prekopa tudi ni nič poročil. Pač pa prihajajo iz Egipta, in sicer iz Sudana in Kordofana, poročila o uporih ondotnega prebivalstva proti Angležem.

VOJSKA S SRBI IN ČRNOGORCI.

Iz Niša se poroča: Glasom uradnega poročila se je 16. t. m. vršil artiljerijski ogenj med Belgradom in Zemunom. Sovražnik se je posluževal izključno le velikih topov. Istočasno se je otvoril iz Oršove ljut ogenj na naše postojanke. Poškodovanih je bilo več ladij, ki so ležale pred Ada-Kaleh, in v luki Dorhova porušen most. Istega dne ob 8. zvečer so Srbi otvorili artiljerijski ogenj tudi iz Smedera. Večje škode ni bilo nikjer.

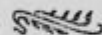
»Pesti Hirlap« poroča, da je letalo nad Zemunom sovražnikovo letalo Bleriotovega sistema. Letalo je letalo tako visoko, da ni moglo ničesar opaziti.

Uradno se poroča 25. t. m.: Na južnem bojišču so se zadnji čas vršili posamezni artiljerijski boji ob Donavi in Savi.

Splošen položaj je neizpremenjen. »Grazer Tagblatt« poroča iz Berolina: »Lokalanzeiger« je dobil iz Pariza sledeče poročilo: Po semkaj došlih vesteh iz Niša so avstrijske čete 19. in 20. marca novič obstreljevale Belgrad, vendar npravile le materialno škodo. Srbska artiljerija je odgovarjala. Pravtako se je pri Oršovi čez Donavo razvil artiljerijski boj, ki se je vršil tudi pri Smederevu.

Graški listi poročajo iz Bukarešte: »Universul« piše: V nedeljo popoldne med 10. in 12. uro se je vršil med srbskimi četami, ki stoje na gorovju Kosjak in Gerorin, in med avstrijskimi četami, ki so na hribovih Alion in Jupančić, artiljerijski boj, katerega so pričeli Srbi. Okoli poldneva so na obeh straneh ogenj ustavili.

Dne 19. marca so Avstrijci brezuspešno silovito obstreljevali črnogorsko postojanko na Lovčenu. Avstrijska letala so priplula nad Grahovo in Lovčen in metala bombe na črnogorske čete. Nič izgub. Albanci so streljali na Črnogorce, ki so šli v Meduo. Eden mrtev, trije ranjeni.

Tedenske novice.

Letošnji velikonočni prazniki padejo skupaj z ruskimi velikonočnimi prazniki, kar je posebna redkost. O Božiču si je sv. oče prizadeval, da bi se za praznike sklenilo premirje med vojskujočimi se državami. Rus tega ni hotel, češ, da obhaja Božič pozneje kot katoličani. Sedaj pa je nanoslo, da bodo katoličani skupno s pravoslavni obhajali velikonočne praznike. Ali bo Rus hotel, da bo te velike dni mir na bojiščih, to bomo kmalu videli.

Deželni glavar dr. Šusteršič — časini član »Kmečke zveze za Ljubljansko okolico«. V nedeljo 21. marca je izročila deputacija »Kmečke zveze za Ljubljansko okolico« deželnemu glavarju dr. Šusteršiču krasno izdelano častno diploma društva. V svojem lepem nagovoru je poudarjal načelnik »Kmečke zveze« poslanec Dimnik javno delovanje deželnega glavarja. Deželni glavar dr. Šusteršič je v svojem odgovoru poudarjal, da je zlasti sedanji čas pokazal odločilno važnost kmečkega stanu za državo, deželo in narod. To je sedaj jasno tudi tistim, ki doslej tega priznati niso hoteli. Njemu: — deželnemu glavarju — je bilo od prvega hipa dalje, ko je pred 25. leti stopil v javno življenje, jasno, da koristno delo za naš narod zamore obstajati v prvi vrsti samo v delu za kmečki stan, ki je glavni stebel države, dežele in naroda. — Sedaj, v teh resnih časih, mora biti obranjena vsa naša skrb za to, da ohranimo, kar se ohraniti dá — ko pa z božjo pomočjo

zasije zopet solnce miru, bomo zastavili vse sile za nov, doslej nepoznat napredek kmečkega stanu. — Deželni glavar se je najpristrčneje zahvalil za izkazano mu izredno čast, poudarjaljoč, da vidi v tem priznanju svoje dobre volje, ki je in bo vedno veljala kmetu!

Kmečka zveza za ljubljansko okolico je na svojem občnem zboru izvolila velerodnega g. Frana Povšeta, komerčnega svetnika, deželnega in drž. poslanca itd., za svojega častnega člana vsled obilnih zaslug, ki si jih je stekel za zvezo samo in pa za prebivalstvo ljubljanske okolice. V nedeljo, 21. marca, mu je deputacija Kmečke zveze, katero je vodil deželni poslanec M. Dimnik, izročila častno diplomu.

Deželni glavarji pri ministrstvu. Dunaj, 23. marca. Na posvetovanju deželnih glavarjev južnih kronovin v Gorici se je izvolilo kranjskega deželnega glavarja dr. Šusteršiča, štajerskega grofa A. H. M. S. in goriškega mons. dr. F. A. D. u. t. t. j. a., da pri ministrstvu dosežejo, da bo vpoštevalo navete in predloge glede preskrbe južnih pokrajin. Konferenca je trajala skoro dve uri in glavarji so podrobno utemeljevali, da žitna in močna množina 240 do 300 gramov ne zadostuje. To množino bi bilo treba na vsak način zvišati; seveda bi morala vlada v ta namen nakloniti večje množine moke. Z ozirom na poljsko delo je odposlanstvo zahtevalo, da se kolikor mogoče ozira na potrebno živino, ki jo kmečko ljudstvo posebno letos tako rabi za delo, in naj se zato ne rekvirira. Drugače kmetje ne bodo mogli dovolj in prav polja obdelati. — Ministrski predsednik prof. Stürgkh je pozorno poslušal te navete in izrazil svoje zadovoljstvo nad vnetim sodelovanjem avtonomnih deželnih načelnikov pri reševanju vprašanja preskrbe, kar je vladi zelo dragocena pomoč. Vlada pa sedaj še ne more povedati, kakšne množine moke in koruze bo odstopila deželam, ker vlada še nima nobenih zanesljivih podatkov o tem, kakšne množine bo imela na razpolago. Ministrski predsednik je tudi omenjal skorajšnjo naredbo, ki bo urejevala porabo moke in kruha. Posamezne deželne vlade bodo po svoji previdnosti same določile, ali naj se krušne karte vpeljejo povsod ali samo po večjih krajih. Ministrski predsednik, notranji in poljedelski minister so izjavili, da bo vlada po možnosti upoštevala želje goriškega posvetovanja.

V vojni žitni prometni zavod na Dunaju je imenoval notranji minister med drugimi za člana zavodovega predsedniškega sveta državnega in deželnega poslanca in predsednika Kranjske kmetijske družbe komerčnega svetnika Franca Povšeta in deželnega poslanca, veleposestnika barona Apfaltrern. pl. Apfaltrern.

Ponarejeni dvekronski bankovci. Ljubljanski uradni list poroča: Zadnji čas krožijo v prometu ponarejeni dvekronski bankovci iz leta 1914., ki so si-

cer slabo uspeli, a se vendar zelo širijo. Modra podoba je slabo izvedena, izraz glave trji nego na pravem bankovcu, giljoširana rozeta s številko 2 je manj izpolnjena in se razlikuje v črtah, rjavi podtisek na sprednji strani kaže vodoravno, ravno črtkanje, medtem ko je na pravem bankovcu črtkanje izvedeno v valovitih črtah. V besedilu so pa napake: na levi strani zgoraj, kjer je navedena vrednost v deželnih jezikih, stoji v tretji predzadnji vrsti »Dvuc Krunc« namesto »Dvije Krunc«; desno, v ogrskem besedilu manjka po besedi »Buda« veznica »Buda-«, v besedi »Kormányzó« manjka akcent na črki »a« in v besedi »Fótanacsos« je na črki »ó« samo ena črtica. Končno ima ponarejeni bankovec na nemški strani datum 3., na ogrski strani pa 5. avgusta.

Novi grobovi. V St. Juriju nad Kumom je umrl oče vojnega kurata č. g. Andreja Martinčiča Tomaž Martinčič. — V Doleh pri Litiji je umrla znana gostilničarka Ana Fakin. — V Novem mestu je umrla Ivana Ramor. — V Ljubljani je umrl rusinski župnik Ivan Myhalčuk. Vsled žalosti, da mu je umrl sin na vpegestem lezaru, ga je zadel kap. — V rezervni bolnici v Sarajevu je umrl Jernej Golob, posetnik in trgovec na Ložu pri Otaležu.

Padli junaki. Na severnem bojišču so padli: Ivan Furlan iz Opčin pri Trstu, notarski kandidat dr. Maks Abram, praporščak 17. pešpolka Viljem Dolšchak, nadporočnik Ignacij Hočevnar iz Kamnika. — Iz zanesljivega vira se poroča: Pri ruskem nočnem napadu od 19. na 20. marca so padli sledeči fantje, oziroma možje 7. lovskega bataljona: poddesetnik Jezieršek Josip iz Stare Oselice nad Škofjo Loko (strel v trebuh); čefovodja Jek Ivan iz St. Vidca nad Ljubljano (strel v prsi); lovec Kmetič Martin, Zgornje Gorje pri Bledu (strel v trebuh); lovec Lenček Jakob iz Prevoj pri Kamniku (strel v glavo); poddesetnik Zupančič Anton, 3. stot., potrjen v vojake leta 1912., kje da je doma, ni znano, umrl vsled izkrvavljenje. Pri tem silnem napadu na 7. lovski batalion, ki pa je bil tudi z vso močjo odbit, so naši junaki ujeli okoli 570 Rusov.

Po več sinov imajo pri vojakih: Martin Benedičič v Pševem, občina sv. Jošt ima sedem sinov, od katerih jih je šest pri vojakih. — Ana Repnik, vdova v Zg. Zalogu pri Komendi je imela deset sinov. Trije so ji umrli v mladosti, od ostalih sedem so pa štiri pri vojakih, dva pa v Ameriki. — Vdova Katarina Bevk iz vasi Lanišče v župniji Nova Oselica ima štiri sinove vojake.

Majhna vas, na polna junakov. Vinorodna vas Loka pri Lozicah na Vipavskem šteje štiri rodbine. Te štiri hiše so pa poslale v vojake 11 mož in fantov, kar priča, da prebiva tam rod zdrav in krepak, rod junakov!

Iz ruskega ujetništva so se oglašili: Franc Čok iz Lokve pri Divači, Andrej Jenko iz Pungerta, An-

ton Umnik iz Predoselj, Albin Pintar iz St. Ferjana pri Gorici, Anton Mulej iz Ljubljane, Alojzij Soren iz Pirnič, Alojzij Peternelj iz Boh. Bele, Merlak iz Jesenc, Tregvavov iz Zasipa, Janez Razingger iz Palovič, Janez in Valentin Žvegelj iz Visoč nad Lešami, Josip Petelin iz Velike Slivnice pri Velikih Laščah in Jožef Vintar od ravnotam Alojzij Bajc iz Hrušice, Ivan Urbas iz Ivanjega sela pri Rakeku, Ciril in Ivan Zupan (Odrtnikova) iz Naklega pri Kranju, Feliks Štokelj iz Vel. Zabelj na Vipavskem, Kristijan Troha iz Vel. Zabelj, Alojzij Paljk iz Vel. Zabelj, Luka Krek iz Škofje Loke, Anton Zima iz Dovjega na Gorenjskem, Franc Kobal iz Gorjuš pri Bohinu, Ivan Erjavec iz Podutika pri Ljubljani, Franc Bilban iz Kosez pri Ljubljani, Anton Fujan iz Dev. Mar. Polja, Janez Koscec iz Skaručine, Kermel Jakob iz Pirnič pri St. Vidu, E. Žgur iz Ljubljane, Matevž Podobnikar iz Grabna pri Dobrovi, Franc Albrecht iz Hotedršice, Franc Hladnik iz Dol. Logatca, Anton Zima iz Grabča, Jakob Žvan iz Zgor. Lazov, Janez Kunčič iz Krnice — vsi iz gorjanske župnije. Jernej Cundrič iz Poljšice; uradnik Kranjske hranilnice Vovk iz Ljubljane.

Nesreče in drugo. Zalosten slučaj. Pretekli teden je umrla v Lokovcu nad Gorico 28letna gospodinja Lucija Bratuž, zapustivši 6 nepreskrbljenih otrok. Najstarejši je star 6 let, najmlajši dva meseca. Mož je v vojski in že 4 mesece ni glasu o njem. — Ko se je grela, se je opekla. V Šmarjah v goriški Vipavi se je grela pri ognju osamela ženica Mahnetova. Pri tem se ji je vnela obleka in ženica je dobila nevarne opekline. Prepeljali so jo v goriško bolnico. — Vlom v župnišče. V nedeljo, 21. p. m., med dopoldansko službo božjo krog 9. ure, ko nikogar ni bilo doma, je več zlikovcev vlomilo v župnišče v Kokri. Na onstran ceste proti hribu obrnjeni strani župnišča so odkrili streho in prišli v župnikovo stanovanje. Tu so razbili leseno cerkveno skrinico, razbrskali po vseh drugih predalih in odnesli več tisoč kron denarja (800 K župnikovega in cerkvenega denarja). Nekí otrok, ki je bil poslan na pošto, je videl, ko sta dva tatova skočila čez plot in potem zbežala v hrib. Kokrjani, ko so zapazili izvršeno tatvino, so šli za njima, zasledovanje pa je bilo doslej brezuspešno. Menda so našli le dva med begom od tatov izgubljena roba. Ravno v tem župnišču so že pred več leti tatovi pokradli in odnesli iz cerkve monštranco, kar so pa dobili vse nazaj. — V Škofji Loki so potegnili iz Sore nekega moža, starega okoli 40 let in precej čedno obledenega. Pri sebi je imel denarnico za bankovce, ki je pa bila prazna, v žepu so našli le 6 vinarjev. Na glavi je imel tri rane, zato so ga zdravniško ob-

ducirali. Kdo je ta ponesrečenec, še ni znano. — Samoumor. 44 letni. F. Kralj iz Ponikve se je 15. pr. m. obesil v nekem gozdu pri Bršljinu, občina Prečna. Ko ga je isti dan dopoldne srečal nek cigan in vprašal, kam da gre, mu je Kralj odgovoril, da se hoče umoriti. Cigan je o tem obvestil Kraljevo ženo, ki je takoj tekla za možem v gozd. Našla ga je navidezno statično ob neki bukvi. Ko mu je zaklicala, zakaj se pred njo skriva, ni dobila nobenega odgovora. Šele ko je stopila bližje, je zapazila, da se je obesil. — Dva krat o genj v enem tednu je bil v občini Cerklje pri Kranju. V pond. 22. marca, je pogorel hlev Jožefa Zevnik v Dvorjeh, založen z otepi. Zažgali so otroci. Ogenj je omejila vsled hitrega dohoda na kraj požara cerkljanska požarna bramba. Dne 26. marca je pa plat zvona okoli 1. ure ob priliki semnja v Cerkljah dal na znanje, da gori na Zgor. Brniku. Pogorel je hlev Francetu Kepicu, po domače Petriču, ki se ravnokar mudi na vojaškem dopustu. Obojni gasilni društvi v občini Cerklje sta delovali z vso vneto. Sumi se, da je tudi tu požar nastal vsled otrok. Zakaj vendar država ne prepove prodajo cigaret otročjem izpod 18. leta? Paragraf 14. naj tudi v tem oziru prav krepeko dela! Cigarete naj se pa privoščuje vojakom!

— **Oblikovan** je bil z duhovskim zaščitnim križcem 2. razreda na belordecem traku vojni nadkurat vlč. g. Hubert Rant od 6. infanterijske divizije.

— **Od vrhovnega armadnega poveljstva** je bil pohvaljen za izvrstno službovanje pred sovražnikom nadporočnik Andrej Lusum, poveljnik orožniškega oddelka v Novem mestu.

— **Vojakov rekonvalescentov** so pripeljali v Kranj 300. V Kranju bo 1000 vojakov rekonvalescentov.

+ **Malo pecivo prepovedano.** Deželna vlada za Kranjsko je od 1. aprila t. l. naprej obrtniško izdelovanje vsakovršnega malega peciva prepovedala.

— **Smrt samostanke.** V Gorici v samostanu Notre Dame je 24. marca umrla sestra Pavla, rojena Karla Alberti v Trstu. Stara je bila 45 let. Silne muke je trpela v dolgotrajni svoji bolezni, a niti enkrat ni potožila, vse je prenašala vdano v voljo božjo. V slovesu učene in izobražene profesorice je storila mnogo dobrega za vzgojo ženske mladine, v slovesu pobožnosti in svetega življenja je s svojim zgledom storila še več. Zavod Notre Dame pa je z njeno smrtjo izgubil veliko. V petek 26. m. m. se je vršil pogreb, ki se ga je udeležilo poleg gojenk zavoda in bivših gojenk pokojnice še mnogo drugega občinstva, med njimi ravnatelj zavodovih šol vlč. g. dr. Srebernič in bivši ravnatelj mnsgr. Zamparo.

— **Galiških beguncev** biva na Dunaju 150.000, na ostalem Nižjem Avstrijskem 25.000, na Zgornjem Avstrijskem 22.000, na Štajerskem 30.000, na Koroškem 10.000, na Solnograškem 3000, na Tirolskem 2000, na Kranjskem 4000, na Češkem 115.000, na Moravskem 35.000, v Šleziji 5000. Če prištejemo malo število na Ogrskem bivajočih begun-

cev in takih, ki so odpotovali še kam drugam, se ceni število galiških beguncev na 500.000; med njimi do 250.000 Poljakov, 220.000 Judov in do 30.000 Rusinov. Na Štajerskem je nastanjenih v taboru Wagna 14.000, v St. Michaelu približno 1000 beguncev.

— **V Nemčiji ob Veliki noči ne smejo neči kolačev.** Ker so v Nemčiji nakupovali za velikonočne pogače veliko moke, je oblast prepovedala peči velikonočne pogače.

Opozorjamo na oglas tvrdke H. Suttner, Ljubljana št. 1. Vsled velike zaloge ur zlatnine in srebrnine samo dobre kakovosti lahko tvrdka ustreza vsem zahtevam svojih cenj: odjemalcev. — Tvrdka Suttner je posebno znana po uri »IKO« lastnega izdelka (lastna tovarna v Švici).

Srečke »Slovenske Straže« so že razposlane po prodajalnah in trafikah. Časten uspeh te loterije je častna zadeva Slovencev — zato kupite srečke takoj! Srečka samo 1 krono, vrednost dobitkov 20.000 kron. V težkih časih ne zabite domovine!

Krojači iz Ljubljane, okolice in iz dežele dobe sedaj redno delo pri zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22. Oddajajo se artiljerijske hlače in infanterijske bluže v delo, prirezane in opremljene z vsemi dodatki. Zasluzka se plačuje K 1.60 za artiljerijske hlače in 2 K za bluže. Suknec se odračuna v protiračunu, ev. transportne stroške iz Ljubljane in nazaj mora trpeti vsak sam. Izdelki morajo biti vsi izvršeni natančno po predpisih, ki jih dobi vsak krojač ob sprejemu dela.

Šivanje vojaškega perila, ki ga je vodil zavod za pospeševanje obrti se je za enkrat ustavilo, če bo mogoče preskrbeti še kaj takega dela, bo zopet razglašeno v časopisih. Še v delu se nahajajoči izdelki se sprejemajo samo zjutraj od 8. do 9. ure v skupni šivalnici, Selenburgova ulica št. 1 (v internatu uršulinskega samostana).

Poljsko delo in šole. Upoštevajoč dejstvo, da v teh izrednih časih tudi šoloobvezni otroci lahko pri različnih delih veliko koristijo ter v mnogih slučajih nadomeste odraščeno delavsko moč, pooblastil je c. kr. deželni šolski svet na tozadevni dopis deželnega odbora glede ljudskih šol, krajne šolske svete, glede šol v mestnem okraju ljubljanskem c. kr. mestni svet v Ljubljani, glede meščanskih šol pa pristojne okrajne šolske svete, da smejo sami oproščevati otroke šolskega obiska, šolski pouk skrčevati in tudi sami odrežati, da se pred časom sklene šolsko leto ali zapro posamezni razredi.

C. kr. deželni šolski svet se nadeja, da šolski sveti ne bodo pri tem postopali trdosrčno, ampak da bodo njihov odredbe primerne dejanskim potrebam. Upa tudi, da se bodo ogibali takih ukrepov, ki bi segali preko namena, ali bi ne bili ž njim v nikakoršnem stiku.

Svoje tozadevne odredbe imajo krajni šolski sveti takoj naznaniti

okrajnemu šolskemu svetu in dotičnim šolskim vodstvom. V teh naznanilih morajo krajni šolski sveti natančno povedati, katere otroke so šolskega obiska oprostili, ali in kako so skrčili šolski pouk, oziroma ali so odredili, da se pred časom zapro posamezni razredi, ali cela šola. Za vse odredbe je navedi, za koliko časa naj bi ostale v veljavi. Take odredbe je skleniti v rednih sejah. Prepis zapiska one seje, v kateri se je ta odredba sklenila, se mora priložiti tozadevnemu naznanilu na okrajni šolski svet.

Dolžnost okrajnih šolskih svetov je, odredbe krajnih šolskih svetov pregledati ter nejasnosti in nepravilnosti kratkim potom odstraniti odnosno popraviti. Pri tem pa se seveda okrajni šolski sveti morajo ogibati tesnosrčnosti in odrediti kako spremembo le tedaj, če bi uvideli, da odredbe krajnih šolskih svetov ne zadoščajo namenu, ki je, šolsko mladino porabiti pri poljedelstvu, oziroma za pomoč pri domačih delih. O svojih preuredbah pa morajo okrajni šolski sveti takoj obvestiti krajne šolske svete.

Učencem, ki bodo vsled poljskih del oproščeni šolskega obiska se za sedaj ne izdajo izpričevala. Glede tega bo kompetentno oblastvo pozneje potrebno ukrenilo.

Zadeva glede predčasnega zaključka srednjih šol, odnosno glede oproščanja dijakov na teh zavodih v svrhu porabe pri poljskih delih, se je predložila ministrstvu za tuk in bogočastje v odločitev.

Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. S 1. majnikom 1. 1897. se je uvedla na Ogrskem takozvana »ogrska razredna loterija«. Igranje v tej razredni loteriji je v Avstriji prepovedano, kakor sploh vsako igranje v inozemskih kakorkoli prirejenih loterijah. Tako oni, ki prodaja srečke ogrske razredne loterije, kakor oni, ki si take srečke nabavi, da celo oni, ki jih samo obdrži, ako so se mu doposlale, je kriv dohodarstvene prikratbe. Ravno tako je kriv težkega dohodarstvenega prestopka, kdor razglašuje in priporoča take srečke potom tiska ali pa na kak drug način, javno ali pa objavlja izžrebane listke te loterije. Ker poklicane oblasti vedno in vedno opažajo, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi, se občinstvo svari pred nakupom takih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, da se srečke zaplenijo in morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite jih ali pa jih izročite finančni oblasti. — C. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani, 5. marca 1915.

Razne novice.

Aretirani dobavitelji za vojsko. Budimpeštansko redarstvo je na povelje državnega pravdnika dr. Henrika Taubesa aretiralo: agenta Izidorja Glucka, Jakoba Sperlinga in Martina Singerja. Ti so s pomočjo konzorcija, katerega so sami ustanovili, dobavili erarju 24.000 parov čevljev, pri katerih so na bili podplati deloma izdelani iz papirja. Vsi imenovani se nahajajo v strogi preiskavi.

Goljufije pri vojaških dobavah na Ogrskem. Nekli dobavitelj sukna, namenjenega armadi, ki so ga zaprli, je priznal, da je ogoljufal armado v nekaterih mesecih za poldrug milijon kron. Veliko se govori tudi o provizijah in podkupovanju.

Nakaznice za mleko nameravajo uvesti na Dunaju, in sicer bi smela dobiti vsaka oseba na dan četrt litra mleka, vsak otrok, ki še ni dve leti star pa en liter mleka. Izračunali so, da bi zadoščalo na Dunaju dnevno 550.000 litrov mleka. Zdaj ga uvažajo vsak dan 700.000 litrov.

Velikanska tatvina v Milanu se je zgodila dne 24. t. m. Zjutraj se je nanzanilo policiji, da je bilo prošlo noč tvrdki Colombo, Bizzoli in Sant' Andrea iz jeklene blagajne v notranjih prostorih skladišča v ulici Cordusio ukradenih draguljev (dijamantov, bisserov, prstanov, uhanov, verižic, igel itd.) v vrednosti kakih 400.000 lir. Samo meniče in druge papirje so tatovi pustili na mestu, vse drugo pa odnesli. Težka jeklena vrata v skladišče so odprli z vitrihom, blagajno pa z najmodernejšim strojem na kisik. Za spomin so pustili v skladišču orodje. Sreča je, da je član tvrdke za pol milijona vrednosti draguljev te dni odnesel s seboj na obisk odjemalcev. Policija je zaprla že več sumljivih oseb. Tvrdka je bila zavarovana.

Nemčija ima preveč prešičev. Pruski notranji minister je zopet ponovil svojo željo in ukaz, da se mora večja množina prešičev zaklati. Nemčija ima letos komaj polovico krmil, krompir se pa mora letos porabiti za ljudi. Nemčija pa ima po zadnjem štetju 25 in pol milijona prešičev. Zaklati bo treba ne samo 6 milijonov prešičev, ampak še nekaj milijonov več. V prvem ukazu je bilo samo občinam, ki imajo nad 5000 ljudi, naročeno, da pokupijo čim več prešičev in jih podelajo v trajno blago. Sedaj se pa svetuje tudi manjšim občinam, da si še pred nastopom gorkega vremena pripravijo posušene in prekažene svinjine.

Dopisi.

V Crngrob, staroslavno božjepotno Marijino svetišče, prirede procesije na velikonočni ponedeljek župnije: Stara Loka, Skofja Loka, Reteče in Žabnica

v svrhu, da bi po priprošnji Marijini izprošile od Boga odvrnjenje nalezljivih bolezni, ki prete, in čimprejšnjo dosego častnega miru. Ob 9. uri bo ondi primerna pridiga in slovesna sv. maša z leviti. Verniki-udeležite se sv. opravila v obilnem številu! Časi so resni!

Zagon pri Postojni Od meseca avgusta je bil Jakob Cernač že v vojski, udeleževal se je celi ta čas bojev in nobenega glasu ni bilo od njega. Pač pa se je pripovedovalo, da je bil ranjen, da je padel, celo da je bil pokopan. — Sedaj se je pa oglašil iz Sibirije in pravi, da je zdrav. Seveda se je žalost stáršev spremenila v veselje.

Iz Idrije. Naša avtomobilna pošta se je v petek na potu iz Godovića proti našemu mestu ponesrečila. Na kratkem ovinku navzdol je motor zadel na kamen ob cesti. Ko bi ga bil izruval, bi bilo vse šlo globoko pod cesto. In ljudi je sedelo polno v vozu. Avto so pustili na mestu, nekaj jih je dobilo voz, da so se spravili domov, g. okr. glavar je moral peš na uradni dan do Idrije. Nekaj ljudi ga je čakalo, a ko le ni bilo uradnika so nekteri odšli na dom, le malo jih je še čakalo. Najbrž bomo imeli za nekaj časa le enkratno zvezo z Logatcom. Motor je menda precej poškodovan. Govore sicer, da bi sedaj dobili morda železnico radi vojskinih ozirov. Mogoče, a to bi moral zahtevati le vojni minister. Delavcev ujetnikov bi bilo dovolj, morda bi bilo pri njih potem manj bolezni, ko bi se bolj gibali na prostem zraku in se pri delu malo utrdili.

Iz Žabnice. Število tukajšnjih Mohorjanov je letos kljub vojskinim razmeram za šest članov poskočilo. Tudi naročnikov na naše liste je nekoliko več. — Šolske deklice pridno pletu poletne nogavice za vojake. Svoječasno so napletle veliko zimskih iz volne in napravile mnogo papirnih podlatov. — Po soglasnem sklepu kr. šolskega sveta se zaradi poljedelstva konča ponavljalna šola koncem marca; pouk v II. razredu vsakdanje šole se zaključuje koncem aprila, v I. razredu pa kot vsako leto. — Sv. birno bomo imeli dne 17. maja. Otroci bodo preje opravili prvo sv. spoved in prvo sv. obhajilo. — Župno cerkev nameravamo zunaj in znotraj nekoliko prenoviti. V ta namen nabiramo prispevke. Če bodo razmere pripuščale, se bo delo že letos izvršilo. Vsekakor moramo imeti pa potrebna gmotna sredstva preje nabrana. — Iz vojnega ujetništva se oglašajo polagoma posamezni domačini-vojaki. Doslej se jih je oglasilo pet. Morda se oglasi še ka pogrešanec, o katerem doslej ni sledu. — Pred kratkim je bil krščen zakonski novorojenček tukajšnje begunke iz Galicije, koje mož je pri vojaki. Kranjsko-gališki Jancz! — Umrl ni v naši župniji letos še nihče. Tudi poroke ni bilo nobene. — Zadnji potres dne 15. marca ob 11. uri ponoči smo čutili tudi pri nas.

Moravče. Ranjen je bil na severnem bojišču v bližini Stanislavova Franc Ribič (Uštarjev) iz Žeren-

ka v bok in levo roko ter se zdaj zdravi v Dunajskem Novemestu. — V ruskem ujetništvu se nahaja Janez Lampret (Metenkov) iz Podstrani in sicer v Tomsku, Matevž Grošelj (Krašnjani) iz Gor. Prekra, katerega so ranjenega ujeli v Jaroslavu. Po štirih mesecih se je iz ujetništva v Tomsku oglašil tudi Franc Kos (Planinski) iz Njiv, ki piše, da je živež tam jako poceni, le denarja mu manjka. Ujeta od Rusov sta bila tudi Janez Strehar (Pergačev) in pa Martin Pestator (Gor. Glasov) iz Gradiša.

Bled. Sv. misijon se je vršil na Bledu od 4. postne do tihe nedelje. Vodili so ga v največjo zadovoljnost dobrih faranov preč. gg. duhovniki misijonske družbe sv. Vincencija Pavlanskega: preč. gospod vodja Janez Zdravlič, preč. gosp. Alojzij Plantarič in preč. gosp. Peter Floran. Domači in sosednji farani so se udeleževali misijonskih pobožnosti z veliko vnemo in v obilnem številu, le nekateri domači se niso hoteli odzvati tudi v tem resnem, — spokornem, vojskinem času — milostopolnemu, misijonskemu klicu: »Spravite se vsi z Bogom!« —

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvi; o)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči deželna Kranjska, in jih obrestuje po 4^{3/4}% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Od mrtvih je vstal.

Lea Fatur.

Pobelil se je trn v kameni gorl, ozelenela je njiva v rodnem dolu. Ze se venčajo prve lastavice, obletajo stara gnezda — prinašajo nekdanjo srečo. — Povsod je razorana in obsajena zemlja. Z mrzlično vnemo so delali otroci, žene in starčki. Vse dni kar je bil izkopnel sneg. Kar je ostalo moškega doma, hiti opravljati posle, ki so pretežki nevaženim ženskam. Jutri pride morda poziv — jutri mora mogoče oddati

konja, vola. Vojska je in ne veš, kaj prinese prihodnji dan.

Velika sobota je našla mnogo obelaganega polja — našla je tudi mnogo polznih oči. Kamena gora — trnjev cvet, težka srca — rosne oči. Si prišel res vesel praznik vstajenja?

Grmé topovi tam v daljnji daljavi, njihov grom prihaja v naša tiha sela. Kri naših fantov rdeči tam daleč snežena polja — vroča nam pada kaplja za kapljo na srce. Čez dan nas moti nujnost dela, težke skrbi; čez noč hiteva naša duša na krvava polja, obrača mrtve, gleda vsakomu v obraz — da najde ljubljene, nikdar pozabljenega... Blodi duša po visokem gorovju, brodi po brezdanjem blatu, išče po zapuščenih razstreljenih vaseh, gleda v izmučene obraze mož, ki trpijo nečloveško, ki se bijejo za nas in pišejo z jeklom in krvjo nov list slave Avstriji in izpolnjujejo z dejanjem besede bojne pesmi: »Nek dušman zna kak mremo mi!«

Bratje in prijatelji! Z vami čutimo naše trpljenje, vam velja vsak naš vzdihi, naša misel, naša molitev in naša želja. Niste osamljeni v ledenem pišu, niste zapuščeni na mrtvaškem polju, naša duša je pri vas, Marija je pri vas. Saj ji izročamo vsak dan našo vojsko, našo deželo.

Velika sobota. Si vstal Gospod? Je bila oljčna nedelja? Ni nam prinesla slike miru. Pravijo, da leže tam mrlič na kupih. In zvonovi pojo: Kristus je vstal!... Od jutra naprej zvonijo in kličejo zvonovi po barju; od jutra naprej si briše Mohorka oči, dela po hiši kot druge velike sobote, odgovarja otrokom, ureja živino, vzdihuje:

»Velika sobota! Drugi praznik kar ni Tonina doma... Zvoni kakor da bi ne bilo vojske, zeleni, kakor druga leta... Človek bi mislil, zdaj zdaj odpre vrata in reče: »Bog te živi, Jerica!« — Oh! — Je mogoče, da bo še kdaj kot je bilo? — Nikdar, nikoli več! Kdor je mrtev, se vrača samo v spominih... Zasanja srce kratke hipe, da je vse kot je bilo... Pa greš v mesto in srečuješ vojake. Vojake, ki gredo na vaje, vojake, ki lazijo ob palici, vojake, ki prihajajo, vojake, ki so pripravljani, da odhajajo. — Vračaš se z mesta, meniš, da najajo. — Vračaš se z mesta, meniš, da najajo zrastle na barju gozdiči — pa se gibljejo gozdiči, na griču veje rdeča zastava, strel za strelom poka po gorovju — vojska je, ubogo srce, vojska je! — Vzdigne se težko nerodna kavka, poleti leno nad barjem, zakrohoče: »Vojka je in Toninu so izkljule vrane oči.« Pravijo, da leže tam cel kupi nepokopanih mrličev. — Nikdar več ne bo vedelo moje srce...

Hotela bi zapustiti vse, iti v druge kraje, kjer ne hodijo žene žalostno — dočnega obraza po polju in cesti, da bi se oddahnilo srce. Ali kam? Pojdi v vasi v vas, iz mesta v mesto, iz dežele v deželo. Povsod je ista. Vse vprašuje: »Kje je naš?« In ko si dobila dušo, kateri tožiš svojo žalost, moraš obmolkniti pred njeno. Ti imaš pet otrok, starega očeta, neizplačano hišo in pota, ona ima sedem otrok, gostuje. Ti

dobivaš podporo, dokler ni gotovo, da je umrl tvoj mož, njen je umrl, dobila je odpravljeno in zdaj glej, vdova s svojimi nebogljenimi sirotami — kdaj vas stisne glad... Pravijo in obetajo, da bodo preskrbeli sirote, ali kdaj in s čim? Govore in zbirajo, tiskajo plakate in berejo, a dokler se zgodi, kaj bo naredila smrt konec gorja...«

»Smrt!...«

Mohorka se ustavi pri umivanju svetlih lat za mleko, strmi v pomivnik. Kaj hudega je umreti v takem času? — Bolje mrtva nego živa... Ali mož ji je naročil pri slovesu: »Ne pozabi, da ste zdaj ženske ravno tako vojaki, kakor smo mi. Zdaj mora zastaviti vse in vsak v Avstriji vse svoje moči — vsak po svojem, vse je mobilizirano.«

»Kaj delo,« mu je rekla, »delo me ne plaši, ali če ne bo tebe nazaj, duša moja!«

Mu je silila solza v oči? Držal se je možko, poljubil je otroke in naročal starejšemu dečku: »Ti boš zdaj materina pomoč,« očetu je rekel: »Malo boste pritegnili vi namesto mene, če je kaj posebnega, vprašajte pri prijateljih za svet. Ne teži mi srca, Jerica, veš da me kliče dolžnost.«

Ti možki! Kar pokličejo ga, pa gre. Ni mu mar več za dom, ne za ženo. Da bi se bil barem razjokal ž njo, ne, še tega ne. Potem ji je pisal:

»Ne jokaj, delaj! železen čas zahteva železnih ljudi. Ne misli, da vas ne ljubim. A ravno iz ljubezni do tebe, mila moja Jerica, iz ljubezni do najinih otrok sem šel rad v vojsko, kajti tukaj branim vaše koristi, in če padem, padem za vas, za naš dom.«

Ni razumela. Vedela je samo, da ni ljubeča moža doma. Delala je dvakrat toliko, kakor sicer. Čez dan ni pogrešala moža toliko, ker je bil prej v službi v mestu, ali zvečer se je ozirala in čakala. Menila je, da pride, danes jutri, pojutrišnjem. Tačas je pripravila z očetom in z otroci pridelke raz njiv, zaklala je prešiča, prodala družega, pošljala je mleko v Ljubljano ali šla sama tja, poslušala je vsak glas o vojski... In tačas je postala iz cvetoče vesele Mohorka molčeča žena. Samo dva lista sta prišla od moža do nje. Potem se je izgubila vsaka vest o njemu. Nikdo ne reče, da ga je videl mrtvega, nikdo ne sporoči, da je ujet. Torej kje je? — Mrtev in pokopan. Kdo jih je mogel prešteti in pregledati one, ki so padli pri Grodeku? »Sedemnajstih ni več!« se je razneslo po Ljubljani in po barju in mōra je legla na vsako srce. »Pet, šest jih je komaj ostalo!« so rekli in žene in sestre so se zavile v znake žalosti, brale so se maše zadušnice. Potem so prihajala poročila. Privažali so ranjence, oglašali so se neranjeni, slišalo se je o ujetnikih. Slačile so črno obleko, razveselile so se mrkle oči. Vedno več sedemnajstih se je oglašalo. Srca so se oddahnila. Res je bilo mrtvih, ali ne tako strašno število, kot je razkričal prvi strah. Na Marijin praznik, 8. septembra, so pripeljali prve ranjence. Mesto in barje je stalo ves dan

nagnjeteno na kolodvoru. S cvetjem in petjem so spremili vojake v vojsko, v molčeči nestrpnosti so jih pričakovali nazaj. Ves dan. Pol osme ure zvečer so se pomikali prvi vozovi med gručami ljudi. V prvih vozeh so sedeli, obvezanih rok ali glav. Viharni pozdravni kliči so jih sprejemali. Zadnji vozovi so bili zastrti, skrivnostno strašni, molčeči. Mucčica ljudstva je obmolknila kakor poražena. Počasi so se pomikali zastrti vozovi, smrtna žalost je zgrabila srca. Za vozovi je šel šepet o razmesarjenih truplih, o živutih brez rok in nog.

Mohorka je stala z sinom Vinkom in sosedo Čataro. Jokala je ves čas, ko so šli vozovi mimo nje, jokala je vso dolgo pot na barje. Kaj, če bi bil njen mož na tistih strašnih molčečih vozeh, kaj če bi prišel pohabljen, brez roke, brez noge? — Raznesel se je glas, da jih je toliko takih, in mnogo nočnih ur je lomila Mohorka v blaznem strahu roke. Kak krik je bil navadno po listih in pri ljudeh, če je odtrgala žaga komu prste ali roko — zdaj si pa sečejo ljudje drug drugemu telesa, kakor da nimajo krščene duše, kakor da jih ni rodila mati.

Kaki časi, neumljivi, grozni. Včasih so šli z vojsko na nevernika, zdaj nam ne dajo krščeni zavistniki miru in Turek pomaga našim. Ne razumeš več. Stari oče, ki je bil pri vstaji v Bosni, ki je mislil vedno le slabo o Turku, je čisto zmeden. Pravi, da se izpolnuje prerokovanje: Gorje bo svetu, ko bo pila turška mōla iz Reña.

Mohorka nese late na klop pred hišo, se ozre na grede, na cesto. Te grede, ki so poleti polne sočne solate, žarečega maka in klinčkov, kako se je oziral rad nanje Tonin, ko se je vračal zvečer iz službe. Kako se je sukaj po njivah za hišo, kako je delal pri novi štali. Kurnik in svinjak je bil sam naredil. Naredil je vodnjakovo novo streho. Vse je znal, vsega se je prijel. In rad se je ustavil pogled Ljubljancanov na hiši, opasani z vrtom, z zaledjem njiv in kozolca, z vodnjakom pod srebrnimi vrhami, z rdečeličnimi otroci.

Ona je bila iz prodane kmetije na Dolenjskem. Služila je na barju in vozila je mleko v Ljubljano. On je bil sin poduradnika, ki je bil iz kmečkega doma, službo je imel v pisarni. Na poti v službo je srečaval Jerico. Zaljubila sta se in dogovorila. On je imel nekaj prihranjenega, ona nekaj. Njen oče je imel še nekaj zgovornenega pri prodanem domu. Vzel je tisto in kupili so prostor na barju, zidali so in delali. Otroci so rastle, ž njimi je rastle v stariših moč in volja do dela. Kravici se je pridružila krava, polnil se je svinjah. Vkljub draginji se je izhajalo z vztrajnim delom. Tonin je računil, kako bo rastle posestvo, kako bo pridobivalo z umnim gospodarjenjem na vrednosti in poskuševal je vselej kaj novega. Zelel je vroče, da bi dosegel toliko, da bi živel njegov sin od grude, kakor je živel Toninov ded in Jeričin oče. Večkrat je povdarjal, da je sin kmečke hiše najbolj doma pri kmeč-

kem delu, da je obdelovanje zemlje najbolj naravni poklic človeka.

Ta človek, tako umen, tako blag, počiva zdaj nekje v gališkem blatu. Nasuli so morda samo pest prsti nanj in zato se vrača njegova duša sleherni večer na dom, hodi in prozleduje, če je vse v redu. Ona pa ni ne vdova, ne žena. Preiskala je vse bolnišnice, prelistala vse izkaze, pisala je na Rdeči križ, izpraševala, dala v liste.

Hite ljudje mimo hiše, po ravni gladki cesti, prinašajo novice. Prihajajo ranjeni vojaki, ozdravljeni vojaki. Njega ni, ga ne bo več nikdar. In danes je velika sobota! Zvoni in naznanja vstajenje, njena duša pa je tako potrta, za njo je življenje en sam veliki petek.

Ta cesta, ta cesta! Tako gladka, tako ravna. Kolikokrat je hodil k njo po nji, še zdaj se ji zdi, da gre poleg nje, da ji pojasnjuje tok stvari in ji razkriva svoje vedno zvesto srce. Kjer ga je videla prvič, tam jo zabode vselej v srce. Je kaj lepšega, kakor ljubezen moša in žene, je kaj bridkejšega, kakor ločitev ljubečih zakonskih?

Ze hodijo z blagoslovom domov. Ni košatih jerbasov, velikih pogač. Iz česa naj peko na harju? Če imaš prah moka, moraš gledati, da boš izhajala z njim do žetve, skrivaš ga kakor dragocen zaklad, trepeteš, da bi ga ne vzeli. Malo spomina za praznike je mogla napraviti otrokom in staremu očetu. Kako je mesila velikonočni masleni kruh, sam Bog ve, — grenak mora biti in preslan — dasi je dala dosti sladkorja vanj — kajti neustavljive so tekle solze, druga za drugo v tesno. Vstajenja praznik in ljubi mož trohni v neznanj deželi, ne more poklekniti na njegov grob, ne more mu postaviti spominskega križa.

Gredo s pirihi mimo hiše, pozdravljajo resnih lic. Ni vesele šaljive besede. Gospodinje muči skrb, kaka bo s kruhom. Prazniki so prinesli prečuden pih — 200 gramov kruha na osebo. Ne dobiš več za denar, več moka ne kruha kakor 200 gramov, in če si pošten, ga porabiš tudi doma samo toliko. Izstradati nas hočejo, pravijo, varčevati je treba. Najbridkejša misel za mater je: Kaj bom dala otrokom? Kjer je kaj doma, se skuha še kak fižol ali krompir — kaj bo tam, kjer nimajo ničesar? »Kaj ne, Mohorka, kaj smo dočkali?« se ustavi suha ženica, zavita v črn robec. »Pravijo, da so priveljali zopet ranjence, da je dosti njih smrznilo v tistih Karpatih. Fantje, ki so odšli nedavno, ne pišejo. Moj Bor, moj Bog! Gredo in se ne vrnejo, pa dobiš list: padeš je! Ali pa dade tam nekaj denarja in rečejo: Vašera moša ni več! Povejte mi, Mohorka, kako da si je še solnce? Ze davno bi moglo potemneti od naših žalostnih oči... Pa se nosi nekam, se nosi ta žalost, ker ni samo tvoja ne moja, ker je žalost vseh.«

Druza ženska se je ustavila s košarico: »Pozelite naš blagoslov! Pa kaj zato! Bilo je še huje, ko so imeli za Veliko noč samo repne olupke; kaj bi marala, da bi le bil mož doma! Tako

pa ne veš, ali ga ni našla ta hip kroglja. Bedno kajto se si sezidala s trudom in potem, zdaj se pa treseš vsak dan, da boš mogla bežati iz nje, ogleduješ cunje in blago in ne veš, kaj bi si navezala. Kaj naj bi vzela s seboj, fižol ali posteljino? Dosti ne moreš nesti na hrbtu in voditi otroke.«

»Bog daj sveti blagoslov božji!« — resno je pregovoril deček s košarico na roki in podal jo je materi, ki jo je sprejela solznih oči in zahtela: »Daj nam Bog blagoslov v hiši in na polju!«

Tako se ji je zasmilil dvanaestletni deček, ki nastopa zdaj resno kakor odrastli mož. Otroci svetovne vojske! Za vas ni igre in veselja, zgodaj vas je priklenilo trdo delo, črez noč ste postali možje in žene.

»Kje so pa oče in otroci, Vinko!« — je vprašala Mohorka in pogladila je dečkovo čelo, kakor da hoče izbrisati iz njega prezgodnjo resnost.

»Stari oče z drobižem so zaostali«, — odgovori Vinko samozavestno in se umakne božajoči materini roki, premožkega se čuti, da bi ga ljubkovala mati, to je za drobiž. Mati nese s spoštovanjem blagoslov v sobo na belo pokrito mizo, ponavlja si vprašanje: »Kako bom izhajala z otroci? Vinko je delaven in oblasten in premoder, Peterček je trmast in jezikan, Vikec je raztresen — a vsi trije strahujejo manjši sestrici. Hudo je res, kjer gospodarijo otroci...«

— Zunaj stoje suha ženica: »O naš križev pot! Naša Kalvarija! Kaj je že prišlo in kaj še pride! Črna moka po 88 vinarjev, meso bo po pet kron, krompir po dvačest! Pri misijonu so pa rekli: Potrpite s sedanjimi težavami in bodite pripravljene na še večje... Kaj pravite Mohorka, kaj pride še?«

»Tri koščenice, tri sestrice«, je kimala druga žena, »zdaj je kakor o Noetovem času, ko je prišel vesoljni potop. Noe se je vsaj rešil v barko, mi pa se nimamo kam... Da bi le bila v milosti božji ali človek trpi in godrnja in nima zaslužnja.«

»Mati! Mati! Dajte kruha!«

Dva dečka od deset do osem let in dve dekletci od tri do pet let so prišli po cesti in se oprljali burno matere, za njimi je prihajal pošasi stari oče, krepak mož, čigar pleča ni upognila teža petinosemdesetih let.

»Otroci — kruhek spi, Niste videli, da leži Borek v grobu. In dokler leži Borek v grobu se ne sme jesti kruha«, — je dejala žalostno smehljaje mati. Vinko se je oglašil rezko:

»Zmiraj kruh!... Ta drobiž bi snedel petisoč gramov na dan.«

»Ti ga pa ne«, — je zavpil Peterček, »celo kilo ga poješ na enkrat«, je rekel važno Vinko, »ti si pa samo jedeš.«

Vsedel se je obdastno na klop in pogledal mater: »Ni jim treba zdaj kruha, oče so jim nakupili piškotov — drobiž je res jako ješt.«

In mati, kakor večina mater v strahu pred starejšim sinom je pogle-

dala ženske in pošepetala mali Roziki: »Potrpi malo!«

»Bog nam daj vesele praznike!« — se tem pozdravom se je vsedel stari oče poleg Vinka, odložil je palico in klobuk in si obrisal potno čelo z rdečim robcem: »To greje danes! — Kaj se pripravate spet za kruh! Ni treba, kruha bo dosti, če ne drugega pa krompirjevega. Kamor pogledaš vse je izorano, posejano. Pred šempetersko vojašnico so že zrastle njive, na Gradu so zrastle njive, kjer je kaj ledine se obdeluje, vse hiti in dela — živeča bo dosti, kaj bi se pripravili zanj — še ljudi ne bo, da bi ga pojedli, kar ga bo zrastle.«

»In mesa ne bo, mesa«, — je zastokal bolelni mitničar, ki se je vračal iz službe proti domu.

Zivahno je pritrdila suha ženica: »Ena kura stane kolikor koštrun, koštrun kolikor krava, vol kolikor par najlepših konj.«

Važno je prikimal oče: »Kakor so dejali: Prišel bo tak čas, da če bo dobil od Gorice do Koroške Bele kozo, jo bo častil kakor kravo, in če bo našel krave, ji bo obesil zlat zvonec na vrat. Možki pa bodo tako redki, da če se bosta dva srečala, se bosta razjokala od veselja. In več kakor meč bo pomorila bolezen, pravijo, da pride kuga vsled smrdu nezakopanih teles...«

»Pripravimo se, pripravimo se na smrt«, — so stokale žene in otroci so gledali plašno v obupane obraze, na svetlo solnce in živo cesto. —

Prezirno je zategnil Vinko usta: »To je bila včasih. Zdaj je veda tako napredovala, da se ne more bolezen razširiti tako zelo. Imamo dobro vodo, snago, zdravnike. Le berite, zmiraj in najdejo kaj novega.«

»Da, kruh iz žaganja ali iz sena. Kdo ga bo jedel?« — se je ujezil mitničar, suha ženica je zapretila s prstom Vinku:

»Kdor je premoder, ga snejo uši, smo rekli včasih. Smrti ne zadržuje nobena iznajdba. Božja dekla je, poslana nam v kazen.«

»Če bi le Laha ne bilo, bolezen se že omeji. Pravijo, da hoče našo zemljo, — je potožil mitničar o skrbi, ki muči ljudstvo.

»Cesar ne da ničesar.«

Z enim glasom sta izrekla to ded in vnuk, okrog ust je legla obema ponosna zavest, ponos da sta sina države, ki zna braniti svoje, ponos na starega vladarja, ki ne klone v nevihti, ki stoji trdno na načelu pravice.

Pogledali so se ponosni in mirni. Kaj svetovna vojska, kaj pretnje sovražnikov. Ako imajo naši sovražniki mož in bogastvo, mi imamo pravico, mi imamo silovitega vladarja, ki se poganja za njo; mi imamo ljubezen do skupne domovine, po kateri segajo lakomne roke. In ded in vnuk sta eno v misli in zavesti, da moramo delati, trpeti, braniti.

»Kako bi mogli kaj dati od te zemlje, ki je zalita s krvjo naših mož!« — je rekla drhteč Mohorka. »Ko mine vojska poromamo na tista krvava me-

sta, poklekne pred vsakim križcem, katerega je postavil tovariš tovarišu v spomin. S seboj prinesem tiste prsti, primešam jo prsti naših njiv, da nam bo še bolj sveta ta zemlja za katero so umirali naši . . . Poglejte . . . Velika nedelja je tu in milijoni mater in žena ne ve, kje leži njih mož ali sin . . .»

Zagrnila je lice v predpasnik in zahtela. Otroci so zajokali, oči mož so se zameglile in ženice, že vajene joka, so izlile nov potok solza. Vinko je škrtal z zobmi: »Gorje onemu, ki je izval toliko solza. Odrastemo in velika bo naša sila, odrastemo in neizmerna bo naša jeza . . .»

»Bog daj dobro!« — rahel glas je udaril jokajočim na uho kakor tolažba, Mohorka se je začudila: »Kaj pa vi Kumenka iz Rudnika?« in hlastno jo je prijel za roko: »Ste dobili kak glas o svojem možu?«

Veseložalostnega pogleda je pritrčila Mumenka: »Cast Bogu! Ravno za Veliko nedeljo mi je želel vesele praznike — kar letela bi . . .»

Stala je sklenjenih rok, na ustih neizgovorjene besede. Ostro jo je pogledal ded: »In ste prišli povedat? Kje pa je?«

»Grem k vstajenju. Tudi moja duša vstaja. Še se bomo videli. V Sibiriji je, ko se vrne mir, se vrne tudi on.«

»V Sibiriji . . . kaj pravite, zakaj vlačijo naše ljudi tako daleč?« je vdihnila Mohorka. »Vse se oglašá, samo našega ne bo od nikoder.«

»Kdo ve? — Dajte napravite se, da gremo k vstajenju pa vam povem vse, kar mi je pisal.«

»K vstajenju? — Ne, ne grem. Vi ste tako veseli — jaz ostanem s svojimi sirotami doma — hodili smo vedno vkup . . .»

»Poglejte Mohorka, ali ni bolje, če je vaš mož mrtev, kakor če bi prišel brez roke ali noge?«

»Ne, ne! Če bi ga le še en kos domov prišlo, samo en kos . . .« Kumenka je objela jokajočo ženo: »Mohorka, bo-dite trdni — vaš mož živi!«

»Živi! Živi!«

Z glasnim krikom se je zgrudila Mohorka na kolena in je dvignila roke proti nebu: »Moj mož živi! Bodi zahvaljena presveta Trojica! — Veselite se otroci, pokleknite. — Ali zakaj mi ni pisal?«

Rahel, poln usmiljenja je bil glas, ki je pravil:

»Ni mogel. Hudo ranjenega na desni roki so ga ujeli Rusi. Peljali so ga daleč noter v deželo. Ker ni imel rane pravočasno obvezane, se mu je prisadila, bil je v nevarnosti in . . .»

»In so mu odrezali roko? — je končal stari oče in solze so mu se udric, prve solze za časa te vojske.

»Roko — desnico! Kako bo delal?« — je vprašal Vinko.

Mati je vstala in ga pogledala: »Kako bo delal? jaz — ti — bomo njegova roka. O živ je, živ! Pomni, moj ljubi! Kaj je prestal in bal se je in pisati ni mogel če je hotel. Mož moj, kaj ni moja ljubezen večna? Vrne se,

delala bom za tri, vrni se, ljubila te bom če mogoče še bolj. Otroci, zdaj do-bite malico in večerjo. Še je danes post. In gremo k vstajenju, vsi! Zdi se mi, da me je poklical Kristus iz groba . . . Najlepše vstajenje mojega življenja je to! Čujte, kako veselo zvoní! — Kristus je vstal otroci, Kristus nas reši!«

Za naše gospodinje.

Domač kruh s krompirjevim kvasom.

Skuhaj 4 srednje debele olupljene krompirje, odlij vodo, ga dobro stlači, prilij odcejeno krompirjevko in še nekoliko vode, da bo vse skupaj za pol litra; pridaj 2 dkg dobro zmešanega kvasa, ki si ga razmočila v par žlicah mlečne vode in tri četrta litra črne moke. V skledo pa deni 6 litrov moke, eno pest soli, malo janeža ali kumne in 1 liter precej tople vode, vendar ne prevroče, zmešaj vodo z moko, prideni vzhajani kvas, zmešaj testo dobro s kuhalnico in ugneti še z roko. Ugnetenno testo postavi na gorško, da vzide. Ko dovolj vzide, ga znova pogneti in napravi iz tega štiri enake velike hlebce, deni jih na s prtičem pogrnjene peharje. Postavi zopet na gorško, da vzidejo. Vzhajano stresi na lopar ali pekačo, pomaži z mlekom, prerezi vsak hlebec trikrat po čez z nožem. Peci v bolj vroči pečici ali peči pičlo uro. Ali pa krompir kar cel, bolj droban, dobro operi, ga skuhaj, kuhanega odcedi in pretlači skozi sito ali rešeto, da na rešetu ostanejo krompirjeve lupine. V stlačeni krompir prilij mlačne vode približno pol litra in delaj kakor kvas z olupljenim krompirjem. Posebno sedaj, ko je treba z moko varčevati, je velike važnosti krompirjev kvas. Kruh ostane dalj časa svež, je zelo okusen in ga je tudi več.

Krompir v zeljnicí. Deni v lonec, ki drži približno dva litra, pest kislega zelja. Olupi krompir, celega operi in pridaj zelju, zalij do vrha z vodo, osoli in kuhaj, da je kuhan krompir. Ta krompir dobi tanko skorjico in je zelo okusen tudi če ga ne zabeliš.

Krompir v repnici. Tudi krompir v repnici se pripravi ravno tako, samo namesto zelja pridaj pest kisle repe.

Krompir je prevzela na Nemškem vlada in ga bo delila, kakor deli moko, to je, vsak, kdor bo hotel kupiti krompir, bo moral imeti s svojim imenom popisano karto. Pravijo, da pride na vsako glavo po 20 funtov krompirja na teden, to bi bila torej dobra kila na dan. Nemška vlada popisuje tudi zaloge ječmena, torej bo prevzela tudi prodajo ječmena. Kmalu bo tam natančno določeno in zapovedano, koliko sme užiti vsak državljan na dan. Glede moke so spoznali v Berlinu, da je 2 kg moke na teden večini ljudi dovolj, samo tisti, ki so bili vajeni na žemlje, se morajo zdaj privaditi vojnemu kruhu.

Čaj iz jabolčnih olupkov. Deni v lonec pest suhib jabolčnih olupkov, zalij jih s pol litrom vode, postavi jih na ognjišče in kuhaj pokrite deset minut. Ako hočeš, pridaj

par peres navadnega čaja. Nato precedi, nekoliko osladi in pridaj še par kapljic limoninega soka.

Čenena mast. V sedanjem času, ko je špeh tako zelo drag, pomagali si bomo z govejim lojem. V nekaterih krajih na Kranjskem je že v navadi, na Dunaju in v bolnišnicah pa že vedno belijo jedila z lojem. Pripravi se na sledeči način: Drobno zreži ali zmelji 1 kg lepega govejega loja (najboljši je od ledic). Deni ga v lonec in prilij osminko litra mrzlega mleka, postavi na ognjišče, da se razpusti. Predno začne rumeneti, mu pridaj pol kilograma svežega, drobnosekcljanega špeha, par koščkov čebule in če hočeš mali lavorjev list. Večkrat premešaj in pusti, da se rumeno scvre. Nato odlij čisto mast, cvirke pa porabi posebej za ješprenj, zelje itd. Tako pripravljena mast je zdrava in okusna. Tudi koštrunova mast se pripravi na enak način.

Moten jesih sčistiš, ako vliješ na 1 liter kisa dve žlici svežega sladkega mleka in pustiš tekočino tri dni stati, potem jo nalahko prelij v drugo posodo.

Jesih škoduje ljudem, ki so bolni na želodcu, zato ga prekuhaj in ohlajenega porabi, ne izgubi nič na okusu.

Ječmenovo moko prav lahko porabiš za močnate jedi, ki se ne delajo na deski, za prežganje in za cvrenje. Testo za rezance (nudelne, fajdine) pa se lomi, narejeno iz ječmenove moke, zato je le malo pridaj. Torte in pudingi so bolj rahli, če primešaš krompirjeve ali riževe moke.

Zeljната stebelca lahko porabiš, ako jih skuhaš v slani vodi. Kuhane odcediš, zrežeš na rezine, pridaš kuhanega olupljenega krompirja, priliješ olja in kisa ter pbtreseš malo s poprom.

Sušenje jabolčnih olupkov. Jabolka operi, olupke posuši na kaki pekači v pečici. Shrani jih na suhem v papirnati vrečici.

Koliko moke je treba na dan? To vprašanje pretresajo takorekoč v dvanajsti uri po komisijah. Izračunali so, da pride na splošno, če se preračuni drugi živež v moko, na 1734 gr na mesec na vsako glavo. Poraba moke all kruha se ne more tako lahko izračunati; kdor pojé več krompirja, fižola in žgancev, ne potrebuje toliko kruha, take jedi izključujejo skoraj, da bi jedel poleg njih kruh. Drugače je za tiste, ki uživajo čaj in kavo. Posebno na kmetih. Dokler je bila zjutraj skleda žgancev z mlekom, ni bilo toliko kruha. Zdaj mora biti kruh in še pšeničen! poleg kave ali čaja, da ga ima delavec zadosti, ga je treba že nekaj. Kmetje mrmrajo, da jim meri vlada želodec. Prišel je čas, ki zahteva, da potrpi za prihodnost, vsak naj se ozre nazaj in pomisli, koliko je bilo nepotrebnega življanja in trošenja. Bog nam je poslal hude čase, ne delajmo jih še hujše z nestrpnostjo in mrmranjem, ampak zadržimo vse svoje moči, da izpolnimo dolžnosti, ki nam jih nalaga potreba.

veče, okrašene s peterimi zrnji kadila, katera pomenijo petero sv. ran Kristusovih in sveča sama je tudi značilna predpoda našega Izveščarja. Zraven se poje »Enultet...«, ki spada k najbolj vznesenim in ganljivim korolnim glasovcem izza najstarejših dob. Nato sledi blagoslovljenje »rstne vode in potem sv. maša, pri kateri ob gloria zapoje zopet zvonovi, namenjajoč začetek Kristusovega vstajenja.

Solnce v. 5. u. 39 m. — z. 6. u. 30 m.
Luna v. 11. u. 39 m. — z. 6. u. 38 m.

4. aprila.

1. Sv. Izidor, škof in cerkveni učenik v Sevili, brat sv. Fulgencija in svete Florencije. Poleg bogoslovnih in modroslovnih spisov je pisal tudi astronomična in zgodovinska dela in izdal neki vsenaučni slovar. Umrl 1. 636. — 2. Sv. Agaton. — 3. Sv. Teodul. — 4. Sv. Platen. — 5. Sv. Zosim.

Velikonočna nedelja je največji dan v Cerkv. letu, kadar se obhaja spomin častitljivega vstajenja Gospodovega, ki se je zgodilo po spričevanju sv. evangelistov zgodaj v jutro. Vsled tega so začeli verniki vsako nedeljo praznovati kakor prazniški dan. Prvotni dan vstajenja je bil po judovskemu koledarju ob koncu sušca. V našem koledarju se velikonočni praznik ali velika nedelja obhaja v nedeljo po prvem spomladnem mlaju, je tedaj premakljiv praznik in se potemtakem premika med 22. sušcem do 25. aprila. Ljudje prinesejo v cerkev jedila (pisanika, pih), za blagoslovljenje: meso, kruh, hren, kar vse pomeni velikonočno jagnje, jajca so simbol skritega življenja in od mrtvih vstajenja. Na več krajih se velikonočno jagnje blagoslovi že na veliko soboto.

Solnce v. 5. u. 37 m. — z. 6. u. 31 m.
Luna v. — u. — m. — z. 7. u. 20 m.

5. aprila.

1. Sv. Vincencij Fererski, spozn., prvi misijonar v 14. stol., rojen 1. 1357. na Španskem, stopil v dominikanski red in je imel pri svojih pridigah več do 80.000 poslušalcev. Umrl v Bretoniji 1. 1419. — 2. Sv. Zenon gl. 12. aprila. — 3. Sv. Albert gl. 8. aprila. — 4. Sveta Teodora, udova.

Velikonočni ponedeljek je že preklican praznik, toda pri nas se še vedno obhaja. Sv. evangelij tega dne nam pripoveduje o dveh učencih, ki sta šla v Emavz.

Solnce v. 5. u. 35 m. — z. 6. u. 32 m.
Luna v. — u. 54 m. — z. 8. u. 17 m.

6. aprila.

1. Blažena Julijana iz Litiba, rojena leta 1193. v Litihu v Belgiji. Je bila vzgojena v samostanu Mont-Cornillon, kjer je bila 1. 1230. izvoljena kot prednica. Pozneje je stopila v strogi red Cistercijank. Na podlagi njenih prikazni je bil ustanovljen praznik Presv. Reš. Telesa. Umrla 1. 1258. — 2. Sv. Celestin I., papež (422—432). — 3. Sv. Marcellin. — 4. Sv. Sikst I. — 5. Sv. Celzij. — 6. Sv. Viljem (staro-nemško ime, pomeni: moč trdne volje), danski opat. — 7. Sveta Prudencija. — 8. Na današnji dan je umrl tudi slovanski apostol sv. Metodij (1. 885.), njegov spomin pa se obhaja s sv. Cirilom vred drugo nedeljo v juliju.

Solnce v. 5. u. 33 m. — z. 6. u. 34 m.
Luna v. 1. u. 53 m. — z. 9. u. 25 m.

7. aprila.

1. Blaženi Herman Jožef, menih v premonstratskem redu v Steinfeldu pri Kolinu ob Reni, je zaslovel vsled svojih prikazni in izvanredne pobožnosti. Umrl 1. 1233.

Solnce v. 5. u. 31 m. — z. 6. u. 35 m.
Luna v. 2. u. 37 m. — z. 10. u. 42 m.

8. aprila.

1. Sv. Albert ob križarskih vojskah izvojen jeruzalemski ožak (patrijarh), spisal pravila za puščavnike na gori Karmel. Skrbel za нравno življenje svojih ovčic, in ko je izobčil iz Cerkve nekega razuzdanca, ga je ta na potovanju zahrbtno zaklal 1. 1214. — 2. Sv. Helezijski škof. — 3. Sv. Redempt, škof. — 4. Sv. Krescencij (Rostislav). — 5. Sv. Marija Kleofa,

sestrična Matere Božje in mati »bratov Gospodovih« apostolov. Z njo se srečamo pod križem ob Kristusovi smrti, pa tudi ob njegovem veličastnem vstajenju.

Solnce v. 5. u. 29 m. — z. 6. u. 37 m.
Luna v. 3. u. 09 m. — z. 12. u. 01 m.

Dobre knjige.

Meško, Povesti in slike. (Štiri smrti. — Pot čez Travnik. — Požigalec.) Te tri uzorne Fr. Ks. Meškove povesti obsega novi četrti zvezek Grafenauerjeve, zbirke slovenskih povesti. Kakor znano, nudi in bo nudila ta zbirka najlepše pripovedne bisere slovenskega slovstva, katere je treba na vsak način ohraniti našemu ljudstvu. Ker je ta zbirka pristno slovenska in zares domača, je vredna, da se nanjo vsakdo naroči. Saj je tudi cena 60 vin. za sešitek silno nizka in jo vsakdo zmore. Dobe se seveda v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani tudi še poprej izdani zvezki, in sicer: 1. Josip Ogrinec, Vojnimir ali poganstvo in krst. — Strneno polje. 2. Franc Erjavec, Hudo brezdno in drugi spisi. 3. Vesele povesti I. (Jaklič, Za možem. V pustiv je šla. — Jurčič, Pravda med bratoma.)

Za tretjo nedeljo po Veliki noči se slovesno obhaja praznik sv. Jožefa, priporočamo vnovič Franc Ferjančičeve Litanijske sv. Jožefa, ki so popolnoma prikladne našemu ljudskemu petju in se bodo tako udomačile, da postanejo po svojem ustroju, lahkoti in cerkveni dostojnosti ljudska last. Na razpolago naj bodo torej na vsakem cerkvenem koru. Izvod velja samo 30 vin. in se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Istodobno priporočamo tudi: Sancte Joseph. Dr. Anton Chlondowski. Invocatio una voce sola et choro ad IV voces inaequales alternatim concinenda. Part. 60 vin., glasovi po 10 vin. Cerkevni zbori, ki se bodo poslužili teh lepih napevov, bodo zelo dvignili in povečali pobožnost k sv. Jožefu. Dobe se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Slovenski zemljevid Evrope. Merilo 1 : 4.000.000. Cena 2 K 40 vin., nalepljen na platno s palicami 6 K 50 v., nalepljen na platno in zlozljiv v žepno obliko 6 K. — Ta zemljevid v slovenskem jeziku je izdelalo eno prvih svetovnih podjetij v Lipskem in presega po svoji veliki natančnosti, razvrstitvi in preglednosti vse druge zemljevide. Velikost znaša 1 m 15 cm X 86 cm. Ob robu nudi ta zemljevid tudi pregled svetovnega ozemlja in specialne zemljevide raznih izvenevropskih ozemelj, ki igrajo kako vlogo v današnji vojski. Kdor se naroči na delo »Svetovna vojska«, plača za zemljevid samo znižano ceno 1 K. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Za cerkvene pevske zборе. Ravno- kar je izšla Stanko Premrlova zbirka misijskih in postnih pesmi, ki je današnjim žalostnim, trpljenja polnim časom prav posebno prikladna. Izšla je

pod naslovom »Slava sv. Križu« in obsega pet pesmi za misijonski ali za postni čas; prirejena je za mešani zbor. Pobožni verniki se oklepajo danes še tesneje sv. Križa, saj ni ne dušnega, ne telesnega trpljenja, ki bi ne minilo ob križu; zato je zložil g. skladatelj to zbirko »v tolažbo trpečim in v spomin na svetovno vojsko 1914-1915.«

Ferjančičeve narodne vojaške pesmi, zložene za moški zbor, so ravno- kar izšle v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Zbirka ima prav lično žepno obliko in velja samo 60 vin. Slovenski vojaki, mladeniči in društva bodo kaj radi segli po ti zbirki, ki bo pevca navduševala, poslušalcu pa nudila prijeten užitek.

Trdovratno

se večasih drže v naših udih in sklepkih mali mučitelji revmatizma, protina in nevralgije, tam vrtajo, ščipajo, bodejo in trgajo in zdi se čestokrat, da jih nobena moč na svetu ne more pregnati. — In vendar je iz skušnje znano, da je revmatične, protinske in nevralgične bolečine, trganje v udih, trd vrat, bodeče kaj lahko odpraviti, če se uporablja Fellerjev bol lajšajoči fluid iz rastlinskih esenc z zn. »Elza-Fluid«. — 12 steklenic tega zelo priporočanega sredstva stane poštnine prosto samo 6 kron, edino pristvo pri lekarnarju E. V. Feller, Stubiška, Elzatrj štev. 16 (Hrvatska). — Ravnotako dragoceno domače zdravilo pri težkočah v prebavi, zaprtju in težkem odvajanju tvorijo Fellerjeve odvajajoče rabarbara-kroglice z zn. »Elza-kroglice«, 6 škatljico istih stane 4 krone 40 vinarjev poštnine prosto.

okose — —

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 24. marca: 19, 48, 69, 29, 89.

Dunaj, 27. marca: 65, 5, 27, 30, 22.

Velika svota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja:

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

476

Poceni obleka! se dobi pri Lovro Rebolju v Kranju, ker sem vpeljal zopet krojaštvo, kakor pred leti. Točno, dobro in ceno. 527

Preklic.

Jaz podpisani Jože Grden iz Martinjevasi tem potom preklicujem, da Jože Zajc iz St. Jurja ni kriv moje obdolžitve.

Martinjavas, 15. marca 1915.

642

JOŽE GRDEN.

Resna ženitna ponudba!

48 letni samec, dober katolik, abstinent, varčen in priden rokodelec, vaje kmetijstva, z nekaj premoženja ter dobro zavarovan, se želi priženiti k bolj priletni vdovi, če tudi ima par otrok, pač pa svojo malo kmetijo ali kako svojo obrt na dobrem mestu. — Prijave se prosijo pod »Samec 48,660« na upr. lista.

Yse gospodinje navdušeno hvalijo
staroslovito, domačo čajno znamko

Pekarek - ov čaj

Dobiva se le v izvornih zavitkih z varstveno znamko »Kitajski deček« v vseh zadevnih trgovinah. 316

Zastopnik za Kranjsko:
Grummer & Co., Ljubljana.

Varstvena znamka.

Kuverte s firmo,

- - pisma, - -

- račune itd -

izvršuje natančno po
: naročilu :

: Katoliška :

: tiskarna :

v Ljubljani.

SUKNO PERILO OBLEKE ČEVLJE OSTAHE

In razno blago pošilja po najnižjih cenah
Jugoslovanaka razpošiljalna
R. STERMECKI v Celju štev. 305,
Štajersko.
Zabtevanje zastonj cenik s slikami čez ti-
soče stvari. Pri naročilih iz Amerike, Nem-
cije, in Balkana treba denar naprej poslati.

Naročajte „Domoljuba“!

Prva kranjska svinjerejska družba v Lukovici

raznjanja, da bo imela v kratkem oddati
večje število lepih 570

plemenskih prascev

domače in nemške (Hešove) pasme, ki so
trjeni proti raznim boleznim, ker se svinje
koraj celo leto zunaj pasejo, surovo kr-
mijo in redno cepijo proti rdečici.

Gudovit aparat za gatenje

pletenega in tkanega blaga, perila in platna. 420

Z naše neprimerno izvrstno
pripravo za gatenje s ob-
stajajočo odli, prilaganje das in
dvoezeta trpežno, lepo in jed-
nakomerno izvršitev na za-
nimiv način. — Ta čudovita
priprava za gatenje je naj-
večji pripomoček za gatenje
nogavic in za vsak drug tkan
predmet, kakor za gatenje
spodnjih kril, nizkih prtov,
suvljetev, platnenih robev,
lovskega perila oblik itd. ter
se da z našo čudovito pripravo
za gatenje vsak predmet silno
hitro, lepo enakomerno
popraviti, da izgleda kakor bi bilo
novo tkano. Imamo
mного tozadevnih pohvalnih pism. Cena kompl. čudoviti
pripravi za gatenje z lahko umljivo ilustr. razlago K 3.-,
3 kom. K 8.-. Razprodaja po povzetju zaloga novosti
M. SWOBODA, DUNAJ III, Hiesengasse 13-404.

GORČEVA

**KOLESA PRIZNANO NAJ-
BOLJŠA SEDANJOSTI X**

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE-
ZIJE CESTA 57. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH-
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana za .rga z neomejeno zavezo 6

Ljubljana, Miklošičeva cesta stev. 6, pritličje, v lasni hiši nasproti hotela „Unien“ za frančiškansko cerkvijo

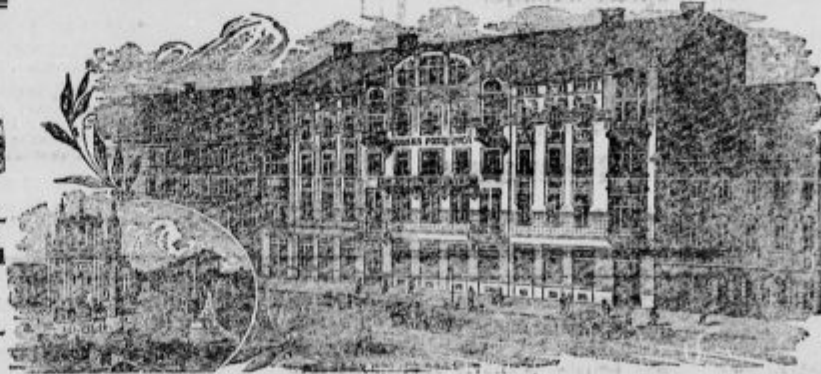
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni
zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vložnih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranil-
nične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povče, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik. O d-
borniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, Anton Kobi, deželni poslanec, po-
sestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni
posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in ravnatelj Ljudske posojilnice. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar
in posestnik v Ljubljani. Gregor Štbar, župnik na Rudniku.

Herbably-jev podfosforato-kisli Apneno-železni sirup

Ta je že 44 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen pravi sirup. Odstranjuje sluz, pomiljuje kašelj in vsbujta slast. Pospešuje prebavo in reditev in je izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti, posebno pri slabotnih otrocih. Cena steklenici K 2.50, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Na III. mednarodni farmacevtski razstavi odlikovano z veliko zlato svetiljo.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljalca: **Dr. Hellmannova lekarna „Zur Earm herzigkeit“** (Herbably-jev naslednik). Dunaj VII./1., Kaiserstrasse 73-75.

V zalogi je še pri vs. lekarnarjih v Ljubljani, Bellaku, Celju, Colovcu, Kranju, Novem mestu, Reki, Soveščju, St. Vidu, Trbižu, Trstu, Veikovcu in Volsperku. 86

DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

Herbably-jeva aromatična esenca

že 47 let preizkušena, lažja bolečine in krepi mišice. — Lažja in odpravlja bolečino stanje v črekljih in mišicah kakor tudi nervozne bolečine. Nadalje je preizkušena kot odlično in okrepilno sredstvo pri velikih naposih. Cena steklenici K 2.50, po pošti 40 vinarjev več za zavitek. Razpošilja se vsak dan.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI.
PORODIŠNICA.
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEPRIZRAVNIK PRIMARJ DR. FR. DERGANČ

OROŽJE in KOLESA

na obroke. Posamezni delni cenice in ceniki zastoj.

F. Dašek, tovarna orožja, koles, sivinskih strojev. Opočno ob dr. žel. 2125, Češko. 3357

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in lepo izdelana. 5 kg vreča za poskušnjo K 10. — rest. prosto po povzetju. Pol kilograma prvovrstnega finega čaja za K 2. — pošlje **A. Schajira** 473, izvoz kave in čaja, Galanta.

Denarja ni

draginja je vedno večja, zasluzek pa majhen. Ako bočete z malim trudom gotovo 10 K na č' uzeslužiti, pošljite za poizkusilo v pisemu znamko za 10 vinar in svojo natančno naslov na:

JOSIP BATIČ
Mirška Bistrica 30, Kranjsko.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani

n. a. dež. življ. in ro' tne, mezo. in lastni. zavarovalnica sprejema zavarovanja na dožive je in smrti, otroških dot, rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170,217,349.00
Stanje gar. fondov koncem 1913 K 43,434,495.17
V letu 1913 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432,232.64

Kdor namera v življenjsko zavarovanje, naj re lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. Prospekti zas onj in poštnine prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Vajenec

za čevljarstvo obrt se takoj sprejme pri **Matiju Horvat**, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 9. 623

ZELEZNATO VINO S KINO Vsebuje navadno množino železa, kakor pri alicinskih vinih malokdaj.

lekarnarja **PICCOLI**-ja v Ljubljani

krepla malokrvne, nervozne in oslabele osebe.

1 steklenica 2 kroni. Ceniki zastoj in franko.

500 K Vam plačam ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože tekoma 3 dni bolodna ne odpravi moj uničevalec koženin **Ein-Balsam**. Cena lončku z jantarnim pištom 1 K 3 lončki 2.50 K.

Kemény, Kaschau (Kassa) I.
Poštini predal 12 12 Ogrsko.

Kupujte v Katoliški Bukvarni!

Naročajte, Slovence!

VODILNA ZNAMKA

v urarskih izdelkih je že več let precizna ura „IKO“ iz lastne protokolirane švicarske tovarne ur krščanske svetovne razpošiljalne tvrdke **H. Suttner v Ljubljani št. 1.** — Vsaka posamezna ura je mojstrsko delo natančnosti, zanesljivosti in stanovitnosti in pravi čudež nizkih cen, ker se te ure prodajajo brez vsakega zasluzka prekupcev naravnost zasebnikom po prvotni tovarniški ceni.

- St. 803. Zenska ura, jeklena ali nikelnasta K 7.90
- St. 804. Srebrna ženska ura, 6 kamnov " 9.50
- St. 805. Srebrna ženska ura, 6 kamnov, močan pokrov " 13.—
- St. 806. Srebrna ženska ura, 6 kamnov, vrezan pokrov z zlatim obrobkom " 10.50
- St. 410. Nikelnasta Roskopf-ura, teče 36 ur " 4.10
- St. 705. Nikelnasta anker Roskopf-ura na kamne tekoča " 5.90
- St. 501. Posebno ploščnata nikelnasta ura za gospode z dvojnati pokrovom " 8.80
- St. 440. Posrebrnena Roskopf-ura, lepo vrezan dvojni pokrov " 7.20
- St. 608. Nikelnasta cilindremontoarka " 5.50
- St. 518. Posebno ploščnata nikelnasta ura za gospode, moderna oprema " 7.50
- St. 851. Srebrna okroglo oklopnasta verižica, 50 gramov Nikelnaste verižice " 1.—
- St. 24. Verižica iz ameriškega dublé zlata, elegantna oprema, ostane trajno lepa " 5.50

Vsaka ura je najnatančneje repasirana. Suttnerjeve ure gredo na odlomek sekunde natanko!

Velikanska izbira moških in ženskih ur, verižic, prstanov, lepoticija, srebrnine in zlatnine **v krasnem ceniku.**
Krasni cenik na zahtevo brezplačno in poštnine prosto.

Razpošilja se proti povzetju ali pa če se denar naprej vpošlje. — Kar ne ugaja, se zameni ali pa denar vrne. — Naslov:
H. Suttner samo v Ljubljani št. 1
Lastna tovarna ur v Švici. — Glavno zastopstvo tovarne ur „Zenith“. Nobene podružnice. — Svetovno sloveča po razpošiljalni boljnih ur.